

РАДЕ ВУЈИСИЋ

РИЈЕЧ МИ СЕ НЕ ЧУЛА

Андријевица
2000.

*К*њӣгӯ њосвећујем мојим најпакеним
и безгрешним родишељима у знак
захвалности и оирошћења.

ПРЕДГОВОР

Написати предговор за ових неколико прилога које садржи ова збирка не значи ништа друго него представити дио живота људи из наших крајева који су судбински везани да скапавају ту гдје су. Рећи како су живјели, како су се мумили, сретали са добрима и злима, шта су им биле животне преокупације, колико су успијевали да их подреде својим свакодневицама. Шта им је помагало да се лакше носе са проблемима. Да би, тако, дан за даном, бреме за бременим. задовољства за задовољством, весеље за весељем носили. Уз то. прихватили су све оно што је било неминовно. Помнрити се са судбином, носити њом као нешто са чим се човјек мора борити. Све што је тешко су претапали у шале, комендије, интриге, пецкавице. Правили себи забаву. Олакшавали лични живот.

Ове приче и досјетке говоре о нашем менталплету, о нашој природи, једном ријечју, жигошу и хвале живот. Казују, између осталог о прошлости. Настале су на извору језика, из наше наравн и не могу бити заборављене, јер су дио нас самих и дио нашег менталитета и трајања.

Приче су садржајне, лако читљиве и прихватљиве за свакога иоле писменог човјека, који жели да се мало опусти од свакодневице и досаде.

На крају, ево их читаоцу, који је у прилици да их прочита, па нека донесе суд о њима. Биће онако како их он оцијени.

Аутор

ТАТИН ПРВАК

Причају Потарци да је један њихов грађанин седам година ишао у први разред основне школе. Никад слово са словом није умио повезати да изговори ријеч коју је требао да каже.

На крају сваке године, када би дошао кући и отац би га запитао: „У који си разред, сине?" Он би одговарао: „У први, тата!" „Е, вазде ми био у први. И стари су ти, вавијек, били међу прве. Пољубио би га и помазио. И, тако, година за годином ни мање ни више него седам година. Син већ одрастао, велика момчина, а стално иде у први разред. Досади и учитељу да толику момчину држи међу дјецом од седам-осам година, па ће, када је већ напунио петнаест година, превести га у други разред. На крају године, као и сваке раније, отац ће, по навици, запитати сина: „А, ове године, у који си разред?" Син ће му одговорити: „Е, тата, ове године сам прешао у други разред!" Отац, кад то чу, полуди од бијеса, па заскаче: „У, какав други, дабогда ми те прокочило у сред сриједи носа. Е, неј' ми га ти више ићи у школу, да ми узимаш образ, не!" Тако је и било. Није га више слао у школу. Одмах га је, веле, и оженио.

НИЈЕ ЈЕ СКУПО КОШТАЛО

Нанесе ћаво Шују Миликину поред купуса Зекана Којова. Види купус исилио, ни једна главица није мања од повеликог кабла. Загледа се у њега и

помисли: „што ја не бих осјекла неколико главица од овог купуса, ево га има и за ђавола?" Сврати у купушњак и исчупа неколико главица и са коријеном, их однесе. Кад је дошла кући, купус јој се учинио још љепши и одлучи, да и сјутрадан оде у купушњак са врећом, да насијече колико јој треба. Тако и учини. Чим је свануло Шуја врећу под руку па у Зеканов купус. Тек што је она напунила врећу, а оно, однекуд нанесе ђаво Зекана, па кад је види шта ради, утрчи у купушњак, увати за оне пирине, па по њој, док убиј бога у њу. Није јој пувало испод самара. Да Зекан ту бруку не би коме причао, она му да оно што је тражио. Послије, ни купус јој није узео. Ону јој врећу заметни и испрати је. Кад је она поодмакла, зазови је: „О Шујо, богоми купус без меса не ваља, но дођи сјутра код мене". Сјутра дан Шуја, шереиле, те код Зекана, кад он заклао двизе и спремио да Шуја не вари сам купус. Понеси остатак кући, а човјек јој се зачуди оклен то Шуји, па ће питати: „Оклен ти то, поштијебем?" А она ће му одговорити: „Не питај оклен ми, но једи, није ме скупо коштало!"

ЂАВО ДОНИО, ЂАВО ОДНИО

Узели се Шајка и Шпиро. У Криве долине живјаху добро. Нијесу имали дјеце, али обоје бијаху радни и кућни. Истина, Шајка је била велика шкртица и штедљива, а Шпиро, радан и он, али велики трокшација. Шајка је била миразница па су јој дали нешто пара на име мираза, али је она то крила у девет јама, ко змија ноге. Шпиру је било стало да до-

ће до тих пара да их проћердаши, е, мираз не треба штедјети, није батли. Како доћи до њих, Шајку није могао никако преварити. Не да ни за живу главу. Све „Нека се наће”. Размишљао он како да их докучи, па се једном присјети како да је превари. Узме косијер и оде, ко бајаги, да креше лист козама. Чим је ушао у шуму он се мало пореже косијером по прсту, па онда узме варцулет искрвари га и са њим завије „ону работу”. Стане га вика: А, Шајка брже овамо ја се нагрдиг”. Сирота Шајка, ко јадна, ко жалосна, брже у шуму доћи кад Шпиро лежи цио искрвављен. „Шта је то, куку мене кукавици, шта је то било”, заковитезај Шајка колико је грло могло служити. „Ево, зло моје”, одговори Шпиро и почни јој објашњавати како је до „несреће” дошло. „Па шта да радимо, кукавице, има ли ико да ту може помоћи?” „Има, богоми”, завичи Шпиро. „Чуо сам за једнога доктора за којег те ствари прекалеми да се не познаје ће је био рез и посјекотина. Само он тражи понавиш пара”. „Нека тражи колико гојоће, само ти трчи, нек спашава ако икако може. Не жали паре - Спашавај се ако се што спасити може!” Види Шпиро да је штос успио, узми оне паре у Шајке, те отоле, ко бајаги, отиди да тражи тога доктора. Проћи неколико дана, кад је Шпиро доста пара проћаскао, врати се. Кад га Шајка вићи, заблагошај и трку сретање. „Је ли ишта мого учинити, има ли спаса?” „Чини ми се биће, е је то велики стручњак, мене већ ништа не боли, а за остало, ево, колико је с ових опанака ћемо видјети. Ући они у кућу, још с врата на кревет да виде је ли доктор што мого „пре-

калемити". Богоми, посо отиди ко најбоље да је Шајка завикала: „Види Се да је то неки велики школац, дабогда му се позлатиле и да су му алал те паре. Рекла је мени мајка штеди паре никад не знаш када ти могу требати. И, ево. Сад си ко да ти је двадесет и пет година, благо мене. Има Бога. Има, како да не. Па кажу: да мираз није нафакли. Видиш да лажу. Е, мајко, лака ти црна земља. А шта бих сада радила, кукавица, да не би овога доктора, вазде му Бог помого. Мораћеш му се још једном захвалити и то у име моје. Наћ и ћу ја и за ту посјету грош пара, само кад не остадох нагрдна до вијека. Има Бога, да му је слава и милост" - завичи Шајка сва срећна.

БРЗА НА ЈЕЗИКУ

Стасао Машу Вулеву из Чокрлија син за женидбу. Те ти се он спучи код Жуња Пилетина у Глиноге, да види дјевојку за коју је чуо да је припрнула за удају. Доће тамо, посјети мало, попиј каву и ракију, меркајући дјевојку која се шепурила по кући, затегнута у фармерицама. Једном ће Машо почети бесједу због чега је дошао. „Мој добри Жуњо, мене оно дијете припрнуло за женидбу, а богоми, и инокоштина нас је притисла, а чух да ти имаш присталу дјевојку, па доћох да видим оћемо ли бити игбали да се спријатељимо. Па ми реци, ко пријатељу, је ли ова твоја пјевојка удрена, је ли за моје куће, е ти знаш да је моја кућа домаћинска, има доста да се једе, а богоми, и доста да се ради!"

„Јес, јес, удрена је и авизна. Завршила је и неке науке. Јес да је на ногама доста спора, али је на језику брза. Да је пошаљеш у парламенат, неби се од ње застидио!“ „А, велиш, бржа на језику но на ногама? Е, богами, она мене не треба за парламенат но за у кућу, да поспреми кућу, помузе краве, усири, да искочи у њиву кад дође мотика и у руке да је работна. Знаш, да ти не причам у мојој кући увијек има посла“. Још Машо није завршио ријеч, а дјевојка ће сицнути: „Шта? Да ти ја музем краве? Да ме млате репом? И да ти ја копам у њиву - не богами! За то тражи какву сељанкушу! Е, ја нијесам залуд учила ШУП, па да радим сељачке послове. Не!“ „ШУП, велиш? Ако ја знам шта ти је то, знао ме јад у главу. Само знам да ја немам парламенат и видим да ти нијеси за моје куће, па ШУПИРАЈ код Жуња док ти ноге не претекну језик“. Скочи Машо, узме мачугу и преко врата, понављајући: „ШУП, шуп“...

ТАНТАЛОВЕ МУКЕ

Ко је био Тантал, какве је муке мучио и ко му је те муке приређивао, можемо нагађати. Не знам ко је научио жене из Поља (на све) током Другог свјетског рата, па ћемо о њима, иако не у цјелости, рећи и нешто о њиховим Танталовим мукама, што је тешко описати. Јер када се човјек према човјеку, боље рећи према жени тако звјерски и крволочно понаша, онда је то превршило све „Тантале“.

У мојковачким (тада колашинским) Пољима, многе несрећне жене, након II свјетског рата, има-

ле су злу судбину, да докажу колико мука може поднијети једна жена, која је хтјела да остане достојанствена и честита, вјерна својој традицији, за очување части и достојанства куће гдје јој је било суђено да вјекује и ствара своју породицу. Колико да поднесе један мученички живот, да докаже да је камен-темељац у кући. Богоми, многе од њих тај суд су и доказале. Имале су снаге. Издржале су, па им се за тај отпор мукама може пружити рука и рећи да су биле супруге и мајке - јунаци.

Из Поља, као што је познато, већа група угледнијих Пољана неко због овог, неко због оног случаја, а сви да би спасили главу од КПЈ и њених активних извршиоца, морали су се одрицати које чега, бјегством, само да им је спасити сопствену главу, голи живот. Тако је и било. Главу у торбу, па на пут без повратка. Но и то са задовољством и живом главом, ако и у торби. Са пушком о рамену па од шумарка до шумарка, од земунце до земунце пуне четири године. Неки и мало повише. Како је кога срећа „закачила“. На њих се била дигла и „Ала“ и „Врана“, да се та немају потамани. Да се очисти земља од изрода. Четници врат одломиле преко ове наше (проклете) земље. Упутили су се незнају ни сами куд - да, тражили спас глави која тек што виси на раменима. Ђе су којега ухватили кратили су за главу. Дивна је смрт била када су метком „умиривани“, али маљеви нијесу били заслужени, али, ето и за ту смрт били су пројектовани, уначињени. За многе бјегунце, доста касно, сазнали су да су им „умакли“ у туђе земље - преко

границе, али су се фрћили или натраг, к својој земљи. Које су ухватили, за њих су гробнице биле обезбијеђене - јаме и кљештине, или какве урвине булдожером преравњене, а за оне друге, који су покушали да се врате гробницама у својој земљи, плаћени су данак тамо гдје их је судбина целатска рука стизала. Многе сућене раке остаће тајна за људски живот. Сјетимо се само Словеније - земље која је и до последње стопе заливена крвљу најугледнијих црногорских витезова, интелектуалаца, момака. Да, да у тој „братској“ Словенији у којој су „браћа“ Црногорци имали ријеч (каму). Алал им вјера. „Свако дјело изаћи ће на видјело“. Већ се многе ствари знају. „Заклела се земља рају...“ Тек када би се сва та недјела могла заборавити. Да нам потомство не трују.

Но, прогнани успијевали су да измакну омчама несретњика и куршумима, да бјеже главом без обзира. Да траже спас глави. Каква је год мила је за „бјегунце“. Прогонитељи нијесу знали ће им умакоше, или преко границе непријатељске, или се вратише у своју ојаћену земљу, па што их снађе. Потјере су биле свакодневне. И по двадесетак глава пунило је вртаче. Међу тим прогонима у као звијери недужним људима, под идеолошким грбом било је ћенерала, високих краљевских чиновника и министара, професора, правника, судија, инжењера, других високих чиновника, министара, свештених лица у великодостојника под ореолом веледостојника. Било је радника, умних сељака, нижег интелектуалног слоја. Било их је! Било их је много,

али мање од броја оних који су их прогонили каљали своју савјест њиховом невином крвљу. Од оних који су их осудили, прогонили и Ништили.

Вријеме је било неумитно, а многи људи без савјести. За много што су више изрицалил муке и репресалије на недужна људска бића, било је стаза утабана нечојству. Многи су своја звјерства под диригентском палицом Комунистичке партије Југославије, најмрачније диригентске палице, своја злодјела промовисали у оно од чега се све генерације стиде и клоне да не погледају недужном живљу у очи. Знајућ и да се зло не заборавља. Враћа се као бумеранг.

У читавим тим мукама, све „Сумњиве“ домаћице из Мојковачких Поља биле су оптужене у неподобне и тамо су васпитаване како се мора „вољети“ домовина и тамо су их учили како се закивају клини иза ноката непослушним и сумњивим мајкама, супругама, сестрама, одивама. Дренови клини, е ту су биле Мићове васпитне мјере у „част“ домовини. Имали су за то обучене кадрове, који су знали само изводити народ на мучилишта. По којим маљићем некуветне мајке куцнути у главу или потиљак. Утјерати им да „воле“ домовину. Ја, како! Међу бројним племенитим мајкама, супругама, сестрама, које су надхеројске муке поднијеле биле су: Зорка Анђелић, Јованка Гашевић, Милка Крговић, многе дјевојке па међу њима још: Милка, Јованка, Ђука, Зорка, Видна, Дурда, па опет оне исте у круг - мјесецима. И у свој тој мукотрпној мучили-

јади, да која од њих виће човјека - Спаситеља, као и да се спаси.

Наиће по неки комшија. „Витез“, „заслужан“ човјек, човјек са осјећајем, па би им „потепео“: „Издржите, све ће то проћи!“ А било је и племенитих душа, које нијесу хтјеле ни да разговарају са дојучерашњим комшиницама, но би их презиром пролазиле, а обраћало би се неко од оних по њиховој „мјери“ и припитале би: „Је ли која, од ових куја признала сарадњу са издајницима?“ На одговор би одговориле, високим тоном: „Само оштрије. Притегните, знам ја, њих кучкетине, признаће оне!“ - и тако мјесецима, док су се неке омрчене жене увијале под боловима дренових килинаца закованих јадницама испод ноката, друге би се и тим јадима смијале и са уживањем надале да ће се осветити.

Међу мучитељима невиног пољанског живља, нарочито се иживљавао неки за зло његово звани „Мићо“, који је много невине крви пролио недужним апсеницама из Двоја Поља. Но, и то вријеме је прошло. Многе мученице, како која - неке преживјеле под великим мукама, доста њих су под истим мукама и подлегле, да не доживе зло мучитеља, а богами, их има и данас, које би биле у стању да своје мучитеље ухвате за „машну“. Не знамо да ли ће то доживјети. Но, и да доживе оне су васпитане да за зла враћају добром. Памте оне изреку једног, највјероватније се звао „Мићо“ који је рекао: „Пази, пази. Могли би ови клинци „пролистати“. А, ако се то и деси, десиће се тој „чеврљавој“ Милки. А она му је одговорила, и ако под мукама:

„Милка ће остати човјек, са клинцима или без њих, а од тебе никада ништа, без човјека који је научио да се тућом крвљу рани. Иде дан, све ћеш ти ово платити. И богоми је погодила. Тај „господин“, по-давно је побјегао из родног мјеста и нема својте ко-јој смије доћи на саучешће.

Одређивао је он несретњој Милки да мора научити четрнаест божјих заповијести, да их мора, кад год он дође у посјету њеној соби издекламовати, али од тачке до тачке. Низале су се муке, али пат-на душа једне жене морала је све то поднијети. И тако, све су те муке биле тешко запамтиве. Јест да се оно што се практично доживи лакше се памти, али тога је код Милке и других домаћица из Поља било понави, али су доста и запамтиле. Е, да их може запанути да то њихов мучитељ мора запамтити, пола би му опростиле. Али, ипак не би имале срца да му врате истом мјером. Тјеши их то што је тај њихов „васпитач“, одмах након мука спроведених над њима брзо пошао на „усавршавање заната“ на Голом Отоку. Како сазнајемо доста тога платио је. Оне су научиле по четрнаест, а он би морао научити двадесетосам „Мићових“ заповијести!

Тешко је бити човјек, а идиот може бити кад год хоће!

ЉУДЕ ПОШТУЈ, А ПОГАНИ СЕ КЛОНИ

Својеврсни феномен био је у Липовској општини, један грађанин звани Спасоје Анћелић, популарни Пајо, биран је за предсједника липовске оп-

штине у четири друштвена уређења. Феномен је у томе, био већ и што је Анђелић, у тој општини није имао браственика да би се могло рећи да га братство доводи на тај, у то вријеме, врло популарни положај.

Спасоје је биран за предсједника општине (срез колашински за вријеме владавине Краљевине Југославије, без конкуренције. Затим, биран је за предсједника исте општине за вријеме четничке управе у Црној Гори. Одмах, након тог Покрета, по преузимању власти од стране Партизанског покрета, Спасоје је поново, по трећи пут, постављен на челу партизанских власти у Липову. По завршетку рата и успостављању Народноослободилачке власти Спасоје Анђелић долази на исту столицу - за предсједника НОО одбора у Липову.

О популарности овога грађанина, родом из Сјеорогошта, најмањег села у тој општини најбоље говори воља народа изражена на изборним окупима у четири друштвена уређења.

Питали се људи, па питали и тог народног миљеника, на који начин је придобио симпатије свих људи да га бирају за челника Општине, код још толико угледних људи и из бројних бростава. Спасојев одговор је био: „Људе сам увијек поштовао, а оних других сам се клонио“.

То је био Пајов рецепт да буде међу људима увијек у прочељу.

АХ МЕРАКА

Дође пуница и свастика код зета у госте. Задрже се неколико дана, а спавали су сви заједно на једној асури (штури). Зет се увати са свастиком и, богоми, опосле ствари. То исто учини и са пуницом, и сви мртви, задовољни. Кад гошће оду, зета почне грести савјест за то што је уредио са пуницом и свастиком. И хтио је да испости гријех и да се исповеда код попа. Пође код једног попа, код другог, трећег, они му сви тражили да им плати за исповиједање више но што је он имао. Грижа савјести га није напуштала, па се пожали код једног пријатеља о муци која га је спопала. Пожали му се да му попови много траже, а он нема толико да им плати. Пријатељ му савјетује да иде код оце, јер је и оца божији угодник и може учинити све што и поп. Послуша га „грешник“ и запуца право код оце. Кад дође код оце, он га запита: „Којим добром, Влаше?“ Исприча му „грешник“ што је и како је и почне му све редом казивати како је дошло до тог његовог гријеха. Кад су полијегали да спавају, свастика му се згучи у крило и кад га је нешто врућнуло, он се није могао уздржати но учинио то што је учинио. Па, сад... Оца, док га је слушао и доживљавао тај тренутак односа зета са свастиком, завиче: „Ах, мерака!“ Зет му настави и причу како је радио то исто и са пуницом. Да су легли и она га све нешто чаркала и изазивала, да се он, једном опопластио и споврљо пуницу. И богоми док сам са њом то радио на сваки гријех сам био заборавио, па

сад нека Бог пресуди!" Оца, слушајући га, као да он мерачи, завиче: „Ах, севапа!", и завиче му: дина ми, влаше, нијеси ти погријешо но се до бога осевапио. И ај, ти, влаше, кући, нијеси ти направио никакав гријех, јер што год човјек и жена ураде по својој жељи и мераку, то је и по божјој вољи. И све ти то Алах опрашта!"

ШТИТАРИЧКИ БОГОХУЛНИЦИ

На штитаричкој цркви Свети Архангел Михаило, приликом изградње, направљене су стубе (од мулековог дрвета) помоћу којих се пело на Цркву до звоника када је требало огласити смрт некога у селу. Ехо звона парао је уши неким богохулницима и вандалима, па су у име Савеза комуниста (и ако је то лажа) хтјели да ускрате задовољство грађанима на рачун звона и цркве. Дошли су вандали (зет, шура и један пожмиреп који је уживао да некеме направе какву неприлику и штету) и скинули стубе, однијели их подаље од Цркве у један луг и ту их исјекли како се неби могле више користити. За овај неприродни случај грађани су убрзо сазнали, интересујући се ко може бити толико дрсак и нељудски васпитан, па се село интересовало да их открије. Међутим, Мијаило Вуковић, човјек који је и затвором кажњаван због заштите цркве, убрзо је открио траг гпје су стубе уништене, пошао на лице мјеста и тамо, поред исјечених стуба пронађе (за њихову несрећу) и кутију од цигарета, на којој је један од актера нешто биљежио па се и потписао, ваљда да уживао у свом лијепом рукопису и нелије-

пом дјелу. Та кутија их је открила, тако да сада цијело село зна ко су штитарички вандалаи и рушитељи овог културноисторијског и светог објекта.

И они знају да су откривени као злочинци према народном добру и светињи, али се тако понашају као да су направили неки људски подвиг, а не такву срамоту због које ће их, кад-тад стићи и проклетство. Но, ово пишемо, нека се зна да и таквих богохулника и идиота има.

ШТА ЋУ, КАД МИ ВОЈКА УМРЕ?

У Сјерогошту селу у долини Таре, у подножју Сињавине, живио је један врло угледан племеник и бирани Црногорски војник. Имао је кап нафаке да доживи дубоку старост. Но, године чине своје. Оне су најтеже бреме које човјек, без своје воље носи на плећима. Потрошио старица цео људски вијек. Кад је пошао на онај свијет одио је неколико година преко стотине.

Остао чича Никола без животне сапутнице са којом је дијелио добро и зло осамдесетак љета. Остане да живи код сина и снахе, зване Војке. Никада се није жалио да му је било лоше. Али, није имао ону слободу као са почившом женом. Навраћали људи, врло често код њега у посјету и да са њим поразговарају. Да му упуте коју утјешну ријеч. Да га охрабре. Један од посјетиоца, поред осталог, разговора који је водио са старинцем, запитаће га: „Боготи, Никола, како си? А Никола ће одговорити: „Добро, добро Богу хвала. Но шта ћу да радим

горски кукавац кад ми Војка (снаха од тридесетак година) умре?"

Мислио је старина да његовом животу краја нема, па је рачунао да ће и снаха, иако је млађа око седамдесет година, морати прије њега умријети.

Старост је таква.

МИР У БРАКУ

У кући и Пуна Окичина увијек је био мир и хармонија, да су му сви у селу завидјели. Никада се грка ријеч није могла чути међу чељадима. Нарочито кад има неко од јабане.

Питали Пуна како му је тако сложна фамилија, бар кад неко има од јабане? - а он ће им одговорити: „Лијепо. Кад ти кокошка уће у кућу, не дирај је док сама не изаће, а жену, кад неко доће, не опомињи док сама не престане да прича, и ето ти мира у кући!"

БАБИН ОСВЕТНИК

У једном поткомовском селу, док се још живјело у колибама и савардацима, окупао се чича Боле (можда су га и другачије звали), и, онако мокар, пригрнуо неку кабанчину и пришао крај упрета да се мало оциједи да би се пресвукао. Није у колиби било остале чељади од којих би се морао го склањати, па се, поред сина слободно понашао, не устручавајући се ако се и види неки дио тијела, наг. Гријао се старац и сушио, шепурећи се око прије-

клада. Син га је посматрао и размишљао како да се мало са њим нашали. Присјети се како је Боле, својевремено уцурет правио са својом мајком која је била незгодно сјела поред упрета. Не дадне му ђаво мира, но узме машице са којима се преће ватра, угрије их, и онако врелим, ухвати оца за „ону рабoту". Попритегне алкицу на њих, а оне вреле приону као мазија. Заскаче Боле, стане га вриска од опекотине, почне да мандара са њима, али вруће гвожђе прионуло док му се савила мука на срце. Машице су однијеле оно што су ухватиле.

Док је старац јаукао и отимао се од врелог гвожђа син ухвати врата и дал-табане. Старац се једва курталисао „мазије". Када га прође мало тај бол присјети се како се он понашао и враголао са својом мајком, па се прибојавао да дијете некуд не мрсне и да нешто не учини од себе. Сјећајући се како је он правио „паљевину" својој мајци, па ће уз сву ту муку завикати: „Врати се, сине, неће ти тата ништа. Врати се и да те тата пољуби, јер си ти само осветио своју баку!" А оне машице неће више у моју кућу ни ноћ законачити. Оне су за све криве и наћи ће се у поточини. Ни ја нећу више ићи по савардаку без гаћа.

И данас машице су забава у селу и још нијесу заборављене, а несташка још увијек зову „бабин осветник".

ДЈЕВОЈКА НЕЋЕ СУРУТКЕ

Имао један Штитаричанин добру и лијепу ћерку за удају. Дјевојка била на гласу, па су се многи момци загонили да је просе. Међу просцима појави се и један из дотичног села, из домаћинске куће, рачунајући да ће његов буљук оваца помоћи да му дадну дјевојку. Но, за његову невољу момак је био нечемуран и употан, па физички није одговарао дјевојци која је била стасита и једна здепна, којој он није одговарао. И док је отац потенцијалног младожење причао о свом иметку, буљuku оваца а кацама сира што покупе у току љета, дјевојчин отац је посматрао момка и смешкао се, упоређујући га са својом ћерком коју проси. Кад је момков отац завршио са хвалом своје имовине и бројем каца сира, он ће завикати: „Знам ја да ви имате доста и оваца, и сира, и сурутке, но дјевојка неће сурутке но момка, а овдје га, богоми нема, но ајте ви окле сте и дошли!"

КАЈО ПОШТУЈЕ ЛИЈЕП ОБИЧАЈ

Доће Кајо (Вукајло) Лашић код једне породице у Мојковцу да јој поправи неке електро апарате. Кад је дошао домаћица да га почасте ракијом. Попије Кајо једну, а када је домаћица хтјела да му наспе и другу чашу Кајо се почне нећкати вичући: „Па, доста је". Домаћица упорно понуди и другу чашу говорећи: „Узми, болан, нијеси на једну ногу дошао. Ваља се, такав је обичај!" А Кајо, који је ра-

кију волио изнад свега, а волио је и да се нашали, завиче: „Оћ у вала, кад је такав обичај, а да сам знао за тај обичај ја бих дошао четвороношке" и попије и четврту, говорећи: „Ово је фин обичај и треба га поштовати".

УГОВОРЕНИ ЗНАК

Ашиковао један Дњопољанин са више удовица, јер последице Другог свјетског рата било их је и на претек. Са сваком је имао уговорени знак гдје и када да се нађу на одређено мјесто. Био је и јак и млад, а ни физички није био оптерећен да су га радови сламали па је могао да се „одазове" на сваки позив. Са једном која му је била и најсимпатичнија и најчешће је одржавао везе и састанке. Но село густо, народ радознао, пратило је једно друго, тако да је требао бити врло вјешт да заврши одређени посао. Због тога, са овом миљеницом стално је заказивао састанак подалеко од села у лугове поред Таре. Када би требао да се састану знак им је био да он прво почне да „Буче" као во, па онда да га стане рика. Чим би га она чула, она је излазила крај куће, и ако је била слободна, без гости или сметњи, она би га тепајући фабила: „А, Галец, а галец". И ишла би тамо гдје треба. Ако би неко био као сметња, она би викала: „Вук те изијо, што по цио дан ричеш. Неј дана, то ти га ћаво не појео, мрсити се!" Те њихове уговорене знаке сазнали су неки фирауни и поћу трагом Галоње и када виде ко је „Галоња", направе им засједу, набабуљају их каменицама

и нагнају их да забораве на тај уговорени знак. Дали је „Галоња“ уговорио неки други знак, не зна се.

ЈАСНА И СУДИЈА

Била нека Јасна која је живјела негдје у ова поткомовска села. Била је позната по језику и вулгарности. Није бирала ријечи. Што ружнија ријеч то боља. Но, позове је Суд у Колашин (мање битно због чега) и упозори је на лијепо понашање. Чим је почела расправа, Јасна је почела својим „језиком“ да се служи. Уз сваку ријеч додавала је „Јес .урац, оћеш .урац, јес мој .урац и тако, да је судија једном устао и рекао јој, ако се још једном тако вулгарно изрази да ће је казнити. На то судијино упозорење Јасна ће му одговорити: „па, неј ти, судија нидо Бог мене казнити, за оно што нијесам видјела Бог зна од кад. Но ми реци ће ти твој .урац остављаш кад улазиш у канцеларију, па ћу и ја мој!“ На овакве Јаснине ријечи настане смијех у судници, суд је истјера напоље и ослободи оптужбе. Када су је питали шта би у суду она је одговорила: „Спаси ме .урац!“

УСЛОВНА ПОСЛУШНОСТ

Један врло угледан интелектуалац, мојковчанин, требао да се ожени (послије развода брака са предходном женом) - са једном дјевојком из околине. Та његова намјера није прихваћена, од његових најповољније, јер су оцјењивали да она, својим квалитетом не одговара његовом интелектуалном нивоу. Оцјењивали су да она не може бити његов

брачни партнер. Наводили су његови бројне разлоге, само да би га свргли од намјере.

Тим поводом, окупе се његови најближи, свако са својим аргументима и доказима оправданости разбијања његових намјера. Износили они своје аргументе. Износили, а будући младожења слушао, слушао, па кад су сви они изнијели своје мишљење, младожења ће, на њихово апеловање и захтијевање, рећи: „Оћу, послушаћу вас, али само под једним условом“, док су његови најмилији, очекивали, у нади да су га одвратили од те женидбе: „Уколико та и та дјевојка (именује је) не буде имала ону „работу!“

Кад најмилији чују тај услов, погледају се, виде да су била њихова убјеђивања узалудна, да је он загазио у велику љубав, скоче ко мачке с-ебива и разићу се, а миљеник се ожени са оном коју је он одабрао.

НИТИ СТЕ РАСА, НИ КЛАСА, АЛИ ЈЕСТЕ МАСА

Доће Милорад Анђељић, официр НОБ-а, пилот, наставник и директор Школе ученика у привреди у Мојковцу, да нешто опосли у Општини. Иначе, није познавао персонални распоред радника, па је ишао од канцеларије до канцеларије, не би ли се срио са неким од тражених - ама је био и под „гасом“. И, тако од канцеларије до канцеларије. Гдје је год ушао, срео га је службеник из Прошћења. А у једну, а у другу, у трећу канцеларију. Свуд прошћен-

ци. Никако да сретне онога кога је хтио. Изађе у ходник и наглас почне да виче: „Шта је ово, ако бога знате? Нити сте раса, нити сте класа, али јесте маса! Овпје човјек не може ништа опослити“. Наљути се и оде. О тој његовој примједби и данас се збијају шале на рачун рада у органима општине, нарочито од оних који нијесу вољели бројност чиновника из Прошћења. Милорад је тако рекао.

ОБЕ ПАС

Радила у Комбинату индустрије дрвета у Мојковцу, једна из рата заслужна другарица на пословима стенодактилографа. Носила се по „моди“, кратку сукњицу, повисоко, строго по моди и уживала да њена сукњица буде у пажњи. Морала је нешто да куца код финансијског директора, и по навици, дође униформисана. Куцајући, сукњица се полако подизала до мјеста „опомене“. Зурио финансијски директор час у папире, час у њу док су му очи заблијештале. Једном ће потурити онај папир па „куцалицу“ за бутину. Кип. Врисне она ко квочка на мачку, баци ону машину и папире и напусти рад. Кад је, ујутру дошла на посао, прво јој је било да се пожали генералном директору Василију, да, ето, нети четник (а Јован је за његову невољу био у четницима) хоће да је „вата“ и да она, стара скојевка, то неће дозволити нити код њега више радити. Да јој срамоти НОБ, и подцјењује статус борца. И када је она завршила са оптужбом и када је очекивала да ће генерални директор одмах изрећи најстрожију казну за овакога „зликовца“ и суспендо-

вати га, Василије ће рећи: „ОЋЕ, ПАС“, и на томе се све завршило.

НЕЋЕШ У МОЈА ЊЕДРА ЗАВЛАЧИТИ РУКУ

Разболи се једна дјевојка, по свој прилици из Штитарице, али дјевојка из правих уста. Наладила се, и по свој прилици била је у питању упала плућа. Те њени, са њом, право у болницу, код доктора. Узме доктор слушалице, почне је снимати: по леђима, испод пазуха, а када је хтио да тај посао обави и по прсима, да види рад срца, она, кип, за руку и слушалицу: „Шта ој то, докторе?“, запита га. „Па, оћу да видим рад срца, па тек онда да одредим дијагнозу!“ Врисне она на доктора, ословљавајући и она њега именом: „Вичући, неј ти мене завлачити руку у њедра па кад би тамо све сагорело“. Скочи испред њега, докопа наке прњице и преко врата, вичући: „Не дам ја образ томе и томе (по имену), па да се послѣје фали како ми је завлачио руку у њедра“. А, Богоми је и оздрвила.

ПРИСЈЕЛА МУ ПИТА

Није баш тако давно било, а народ све памти, један, по причању Морачанин звани Бојо Миличин, славио Аранђелов дан. Спремио се Бојо да дочека званице са пуном софром. Постављени тавулини, на њима пуни пљатови: Сира, скорупа, меса сувога, прженога, приганица, ораха, воћа, а да, свега. Ракије да се пије колико ко може, а било је, веле и ме-

довине. Ко богата јесен у домаћинској кући. Нездрављало се и пило, ко на слави што се вели.

За ручак, зна се накресан пун кото меса, цио брав, које се крчкало на огњишту, а супа кумпјерова пливала је у оном зеленишу лоја. Жене, зна се тамо припремиле једну бакарњачу пите, која се приноси гостима након поповог колача послије које и гости напуштају софру.

Пита се пекла на огњишту у савардаку. Домаћица је често обилазила да не приплане, а и да би била готова да гости не чекају на њу. Уће домаћица, погледа питу, она се зарумењела и цио савардак је од ње умирисао. Скине она сач с тепсије и поврати се у кућу око нечега, кад, се врати нема тепсије с питом. Шта? Куд је? Ко је однесе? Ма у кући нема је. Стани ње вриска и кажу Боју шта је било. Сјети се Бојо да је то неко дошо да им се поигра са образом. Богоми и оферчи ко би то могао бити. Докопај неку мачугу па право ка кући осумњиченог. Пристигни га, тек што није укрочио у кућу. Жури са тепсијом да је што прије потури јер му је била и много врела тако да је једва држао у рукама. Заждиј оном мачугом по њему и завиче: „А ће си кренуо са питом, кучји сине? Оћеш образ да ми узмеш! Враћи, натраг одакле си је и узео!“. Богоми, питокрадица узме ону тепсију па пред Бојом, а он за њим, право у кућу. Кад званице види зачуди се оклен Зујо са питом. Бојо им све испричај како је комшија Зујо украо питу и како га је стигао и морао да је донесе, да сви виде и знају како је укро. Навали гости на ону тепсију с питом, за трен ока је

опувај уз смијех и сеир на рачун Зујов, уз добацивање како одавно нијесу јели љепше пите. Док су гости питу черупали, Зујо је гледао иза врата како му се сладе и смију на његов рачун.

Кажу, да га никада нико више није видио да је прошао поред Бојове куће и клонио се да се ниће не сретне са ким од Бојових званица. Његово потомство су назвали „питарима" и сви би их запиткивали: „Је ли она пита готова?"

БИО УЧО КРАТКОВИД

Био један врло хуман, а уз то и кратковид учитељ, који је живио ту негдје око обале ријеке Таре. Можда и у Тутиће. И по навици старих људи тога времена, још ако је имао слабу простату, кад је требало измокравање, није се удаљавао од мјеста гдје га је потреба задесила. Но ће га затекне ту и одвезе.

Десила му се једна прилика, да само што је крочио на кућни праг морао је вршити измокравање. Извади то што је имао и почне посао. Наиће му жена, која му је много држала до угледа, и почне да виче на њега: „А, шта си ту отопрачио, у сред бијела дана, да те гледају Прошћенци, одозго с пута, удрили те ударци!" А учо ће, у његовом стилу, без много сјекиранције, са пуно хумора, одговорити: „Ајде, јадна, не аветај. Не видим га ни ја одавде, на чеперак испод носа, а не да га они виде с пута, као да немају паметнијег посла но гледати шта ја држим у шаци!"

У ЗЕМЉОРАДНИЧКОЈ ЗАДРУЗИ НИЈЕ БИЛО ПУНИХ ТИГАЊА И ПЉАТОВА

За вријеме формирања Земљорадничких задруга, у Штитарици је био задужен сеоски учитељ звани Бајо, да тај посао обави. Њега су нашли као утицајну личност која ће, својим ауторитетом, моћи да обави све послове код тврдокорних и непослушних грађана. Био је врло комуникативан и волио чешће сусрете са грађанима и родитељима. Врло често је водио разговор и са Милованом Рубежићем, једним од бољих домаћина у селу. Почну они разговор о формирању Задруге и том напредном подухвату за „добробит“ села. У тај њихов разговор често је упадала Станојка (Милованова жена). Није јој се свиђала Бајова прича. Знала је она, шта значи напунити тор, и буљук оваца, добру њиву и ливаду, пун кош и буре, а шта значи поћи на казан нерадника и чекати у ред за оброк и за добро које их тамо чека. Милош ће једном повикати: „Мени је, Станојка, најмилије слушати жену кад је чујем тамо у ћилер да звецка са пљатом и тигањем“, јер пред њима се бијаху поиспразнили мезетлуци. „Е, не могу, Бајо, Богоми, ако одемо у Задругу и ћилери и тигањи ће бити празни. Па, кад ти је тамо боље, ајде код њих“. Искали свој бијес Станојка и оде преко врата, а тигањ и пљатови остану празни, пред Баја. Није много прошло када је овај умни учитељ, рекао: „Она је говорила оно што јој је на срцу лежало, а ја оно што сам морао - Била је у праву!“

МОРАЛНО НЕПОДОБНИ ЂИКАН

Имао Ђикан Петрушин пуно дјече, а био велики сиромах. Ријеша да врат ломи, да тражи било ђе, било какав посао, да би дјецу преранио. Распитивао се код овога, код онога и све било узалуд. Почео се жалити људима како не може да нађе било какав посао. Једном ђе га, један мојковчанин савјетовати да пође у Комитет, да се тамо пожали, и изнесе своје невоље. Можда ђе му помоћи. Они могу скинути и звијезде с неба, а не да не могу помоћи Ђикану око посла. Богоми, Ђикан запуца и право у Комитет. Дођи тамо, закуцај на врата и уђи без позива. За столом, вели, сједи један уштиркани друг, листа новине, а на Ђикана и не погледује. Ђикан, уз врата, стоји и претура капу преко руку и чека да га друг у Комитету пита што је дошао.

У зло доба, друг се тргне, потури новине и запита га: „Бијаше ли ти Ђикан? Којим добром“. „Ђикан био, али не више Ђикан, но јадан. Ође оно пиљежи да ми покрепа од глади, па сам дошао да ми помогнеш да нађем било какав посао да радим, само да радим. Рекли су ми људи да ти то можеш, само ако ођеш!“

„Хм, хм“, накашља се друг из Комитета, па завиче: „Е, шта ти оно бијаше Радун Пекин, а?“ „Вала извањи стриц! - одговори Ђикан. „Извањи стриц велиш. Богоми близу, род“ - рече комитетлија. „А, добро! Од кога ти оно бијаше жена? А мајка?“. „Вала, од тих и тих“ - одговори Ђикан, не слутећи

што „комитет“ то пита. „Да, да, знам. Њени бијаху листом четници, и то огорчени. А, ће ти оно, бијаше сестра удата? Бијаху ли и они огорчени четници, а?“ „Па, побогу, какве то има везе ће је сестра удата и јесу ли били у четницима, или не“ - тргне се Ђикан, љут као рис. „Е, то ти, и те како смета да будеш морално-политички подобан да би ти могли наћи неки послух ак“. „Па добро, друже секретаре, од свих тих, могу се одрећи, само да фамилији могу зарадити залагај хране“. „Добро, добро, њих ће се одрећи, али шта ћемо са женом, и она је синовница великог четника?“ „Е, вала секретаре, од ње се нећу одрицати па кад би ме сјутра поставили за шумара“. И Ђикан већ љут као рис. „А што баш за шумара?“ - упадне секретар, са питањем. „Е, за то друже секретаре што је то права господа, која не хаје ни за цара ни за ћесара. Која над собом нема старијега. Сви имају лимузине. Сви имају викендице. Дебеле новчанике и мјесто у прочељу. Сви се ви утркујете који ће до њих сјести ближе и платити им напојницу. Сви ви им скидате капу“.

Кад све ово скреса секретару у брк, стави капу на главу, залупи вратима за собом и оде без поздрава, размишљајући до када ће бити морално политички неподобан и ће ће ће еци зарадити вечеру брашна?

ОСТАВКА ЗБОГ ОТИСКА ПРСТА

По напуштању вранешке долине од Тутака и насељавању српског живља у Павином Пољу формирана је општина. За предсједника општине изабран је досељеник, иначе познат као добар племеник и храбар црногорски ратник Периша Вуковић, носилац златне Обилић а медаље. Његов избор није био пријатан неким старосједиоцима. Нарочито није био пријатан општинском дјеловоћи и радио је на сваки начин да му нешто подвали, да га истисне са предсједничке столице. Дође до сукоба и предсједник Вуковић ријеши да отпусти дјеловоћу и нареди му да напише акт Начелнику среза у Бијелом Пољу да га отпушта. Узме дјеловоћа папир и по диктату предсједника почне да пише. Но није писао онако како му је Периша диктирао већ напише, како предсједник Вуковић подноси оставку на мјесту предсједника истичући као разлог зато што је неписмен. Пошто Вуковић није био писмен, он је у мјесто потписа стављао отисак прста. Отисне он прст на акт и пошаљу га Начелству. Кад је начелник добио акт било му је непријатно и жао што је Периша поднио оставку. Позове Перишу и почне га корити због оставке. Периша се почне чудити. „Каква оставка?“. „Јес' богоми!“ и покаже му отисак прста. Кад Периша види то тек му буде јасно да му је дјеловоћа подвалио. Промисли мало, па ће одговорити начелнику: „Прихватам ја ову оставку. Ово су ови који су научили лукавство под Турчином и они су спремни да мени и нешто више подва-

ле и оно што би ми се тицало образа. Е, то Периша неће. Палцем се не управља. Образ је од свега пре-чи" и прихвати подметнуту оставку као да је он за-иста поднио.

ЗАСЛУЖНИ СПОМЕНИК

Упутила се два потарца на пазар. Ћаскали, гредом о свему и свачему. Једном заћутали. А један од њих ће рећи: „Знаш ли Јокане, шта сам чуо? Једном Пивљанину умрла жена и он јој начинио гроб поред пута и на њега написао: „Овдје лежи моја жена (помене јој име). Лежи и режи. Путниче бјежи. Ако скочи издријеће ти очи". А сапутник Јокан ће на то: „Е, мој Тривуне, данас свака такав споменик заслужује. Но, кад би им се градило од споменика се не би могло проћи!" Сложише се да и њихове жене такве споменике заслужују, али им их неће градити, рекоше.

ВАСЈА РЕКОРДЕР

Окупиле се рударске жене на лонцу. Шта би друго но да некога оговарају. На овој лонци предмет оговарања били су њихови људи, њихово понашање и моћ код жена након доласка из рудокопа. У главном спору свака жена имала је по неку примједбу на њихове секс-кувети. У тој вреви једна ће рећи: „Они мој мрчо код мене и не прилази, а и кад приће, није азгин. Ето толико да се раздужи". Друга ће, одмах, из гласа. „А они мој, још кад попије по коју, попне се, па по читаву ној, ја плешти под њим,

а он стењи и тако нам и ној проће и на крају се по-
сваћамо". Следећој се крива што се њен понашао
као да сваку трећу ној ради у трећој смјени. Још с
врата пане на кревет и по сву ној хрче док сване и
сирена Комбината га не би пробудила. Следећа по-
че својега да оговара што је много агресиван и ка-
же: „удрили га ударци тај се, по сву ној неби скидао
и све му је мало". Ни остале нијесу имале много ли-
јепих ријечи за своје „копаче". Том веселом скупу
присутствовала и једна старија и мало отменија да-
ма. И она ће се једном укључити у дебату, па ће ре-
ћи: „Е, па, како видим, ја сам најобезбеднија што се
тиче тих односа. Мој Васја (Рус) може и по десет-
дванаест пута на ноћ обавити свој посао". Зацакају
жена на њу кад чуно шта она каже, само је једна по-
вјеровала са коментаром: „Он је Рус, он може".
Међутим, остале су сумњиво вртјеле главом. И он-
да ова госпођа устане да им објасни како то њен
Васја ради, па каже: „Ми, када се спремимо за по-
сао он се попење ће треба, узме га и убаци. Он га
убаци, он испани, он убаци он, испани и тако по де-
сетак и више пута и све тако док се добро ишћефи-
мо. Онда панемо свако на своју страну и заспемо ко
кунић и, мртви задовољни. Тако убиједи рударке да
је она од свих њих најзадовољнија, а њен Васја (Ва-
силије) рекордер по броју „накана".

УЛТИМА

Један од најугледнијих Црногораца из II свјетског рата и револуције, свакако био је Вељко Влаховић, Шпански борац, револуционар, Народни херој, лични сарадник друга Тита и легенда тога доба.

Волио је Колашин (и његова Ровца) више од свега. Свако љето је проводио у завичају. Окупљао људе, разговарао са њима уз задовољство.

Једнога љета, на позив Рајка Раосављевића, првоборца и пуковника ЈНА, тада предсједника Општине Колашин, пође Вељко да посјети Горње Липово, да посједе код једног угледног Липовца - Драшковића. Ваљда се Милутин звао. Прихвати Вељко, са задовољством и пођу на заказано мјесто. Пошто су мало посјећели и окријепили се пићем и мезетлцима, почне Рајко да упознаје домаћина Драшковића о Вељковим квалитетима из рата и револуције, и почне му набрајати на којим је све функцијама Вељко био. А број једну, а број другу, трећу и ко зна коју функцију од Шпанског рата до Народно-ослободилачке борбе и револуције у Југославији, те Народног херојства и сарадње са Титом.

Домаћин је добро познавао и Вељковог оца - Милинка, који је био командант Ровачког батаљона у Црногорској војсци и касније Војвода топличких комита (пошто је он Ровчанин) па ће завикати Рајку: „Боготи, Рајко оставите нешто од тога и за ултиму. Да не буде тога много!" Чуне то Вељко и

буде му врло симпатично. Насмије се грохотом и одговори: „Ово је најљепши савјет који сам до сада чуо!"

Захвале се домаћину на упућеном савјету и гостопримству, и оду!

САВАТИЈИН ВРАНАЦ

Једне године, а таквијех је било више, засијао Мрдеља Пејов, у једном потарском селу, истина мало височијем, сијасет стрновог жита: овса, јечма, ражи, каришика - а то је јечам и раж заједно. Засијао човјек, јер, по оној народној: „Без стрништа нема ни околиша". Понијела година само тако. Све сноп на сноп, а крстина на крстину. Сваки клас од педи. Пун и једар. Дobar род, али како га оврћи, мисли се Мрдеља. Није имао свога коња. У село да га тражи за један дан вршидбе некако би га и нашао, али за више, ни случајно. А он, у њиви има и преко двадесетак гувна (вршаја). Шта да ради? Да жито млати, никад куће, зима би га на гувну затекла. Много га је.

А према њему, на другој страни потока, сваки дан се мува Вранац Саватија Мујова, и докон омаује репом. Но, што је боље кад он са Саватијем и не збори. А и да збори дан посла би му га, можда и дао, али више, не богоми. Гледа Мрдеља Вранца један, гледа други, трећи дан, Вранац докон, а Мрдеља се мучи без коња. Зовне жену Пигу и рече јој како му Вранац Саватин сваки дан бode очи с оне стране потока. Али која вајда од гледања. А, жена

не: „Ја, бих те, вала нешто сјетовала, ако ти имаш петље да ме послушаш“.

„А, шта то, Пиго, ну, да чујем?“ - завикаће Мрдеља.

„Ево шта. Лијепо бих отишла и Вранца Савељина за улар, довела га, наградила гувно (вршај) и са њим право у вршај“.

„А, како, знало те ћ орило, да узмем тућа коња, а са њим и не зборим?“

„Фино, он, кад не зборите не би ни долазио да види је ли то његов Вранац. Но и да дође, ја бих узела клака (креча) и окречила га, па га он, не би ни познао“. „Е, богоми, Пиго, 'ој ме наговорити да баш тако урадим. Морам, е ће ми све ове крстине проклијати од првих киша“ - завиче Мрдеља. Те ти, Мрдеља, чим ној увати преко потока и Вранца за улар и доведи. Пига, већ замутила у неку ламу клака и припремила клачење Вранца. Окречити га они од главе до репа. Само му остави гриву и ноге неокречене. А помози Боже. Љепота у Бога. Вријеме лијепо а Вранац у вршај лети ко муња. Истреса се вршај за вршајем. Не длази нико да види чији је „Зекан“ у Мредељин вршај. Саватије Мујов види да му нема Вранца. Трагао, тамо овамо, ниће трага. Ма, куд је вала Богу, питао се у чуду, а није смио да дође код Мрдеље да види чији је то „Зекан“. Тако Мрдеља оврши читаву љетину. Кад заврши посао Вранца за улар и поведи га Саватији под прозор и остави. Кад је Саватије устао и видио Вранца, зачуди се: окле сад он. Није могао да се уздржи а да не

оде код Мрдеље да га пита чији му је био „Зекан“ у вршају који летијаше као на криима, и све личијаше на његовог Вранца. Мрдеља ће му одбрусити: „Није он био „Зекан“ но Вранац, па се тебе учињело да је бијел, зато што си заражене душе, радовао си се да мене остане љетина да труне у крстинама по њиви, па ти се од црнога чинило бијело.

Али, захваљујући мудрој Пиги, није ти се жеља испунила”.

Види Саватије Мујов да је то био његов Вранац, али никако није могао да се опасуљи како је Вранац могао бити бијел док је био у вршају.

Саветије је и умро, а није дознао како је Вранац бијелио!

ПОЉАНСКИ УНУЦИ

Прије извјесног времена, чистили Горњопољани сеоско гробље од корова и разних других отпадака. Нијесу били баш много пажљиви са сакупљањем корова. Сакупили га на једну гомилу и припремили да сагори, да га лакше уклоне. Кад коров припале, разићу се као да су посао завршили.

Но, не лези враже, када су они пошли кућама, ватра се распламса, вјетар дигне варнице (жаруље) и са њима на кров Цркве. Како је кров од цркве био мулекови (лучеви) а још оптруо, оне варнице га запале. Виде то неки грађани, врате се и притекну на гашењу. Локализују пожар.

У локализацији пожара учествовао и један врло духовит грађанин - Миле Пејовић, па ће гредом срочити пјесму:

„А, шта раде Пољански унуци,
пале цркву што нијесу Турци!"

Богоми, то је била опомена свим Пољанима, па им је то и припомогло да су своју Цркву прекрили новим лучевим клисом.

ЦИЦИЈАШИ

У доба када је у СФРЈ био уведен једногодишњи мандатни систем на свим друштвенополитичким функцијама и у државним органима власти, полагао се и стручни (државни) испит, да би могао напредовати у служби и ићи на већи положај. Тај испит требао је да положи и Радош Мишковић, дипломирани инжињер рударства из Рудника „Брсково" - Мојковац.

Међу предметима на испиту био је и предмет „Устав и друштвено уређење СФРЈ". Мишковић није био најзадовољнији са одговорима из области стручних (рударских) предмета, па му је за остале предмете било сасвим све једно какав ће дати одговор. У међувремену, између осталих чланова Комисије појави се са питањем и једна другарица која је провјеравала знање из Уставне области, па ће и она питати кандидата Мишковића: „Је ли, колега, хоћете ли ми рећи: како се зове предсједник Извршног вијећа наше државе? А Радош! Ње, доста нервозно и са иронијом одговорити: „Ко ће то знати,

другарице. Ове живине се сваки дан мијењају, први још није ни сјео на столицу, а други већ чека да за-сједе на његово мјесто. А, рудокопача то најмање интересује. Рудар мисли кад уће у рудокопе хоће ли из јаме изнијети живу главу, а не како се зове тамо неки предсједник!" Имао је обичај да, скоро уз сваку ријеч каже: „Мани, мани“, то ће урадити и овом приликом и испитивачу из Устава рећи и: „Исто њега интересује ко је предсједник владе колико и предсједника владе како је рудару у рудокопу“, и напусти просторију у којој је био пред Комисијом, коју је назвао цицијашима.

КАД НЕ ЗНА СИВОЊА, ОКЛЕ ЋЕ ЗНАТИ ОБРЕН

Доће Обрен Пера Петранина из Крчевина да тражи волове код стрица Милана, да заоре мало елде. Дадне му стриц волове и рече му: „Зекоња ти је у десну руку. Немој их преватити!" Оћера Обрен волове, кад принесе јарам Зекоњу увати у десни тељиг, али не зна у који тељиг ће уватити Сивоњу. Те ти он зазови: „А стрико Милане, у коју руку је Сивоња?" А Милан ће: „Е нијеси ти за волова нее, не! А ни ја, кад сам тих дао. Но ми одмах дотјерај те волове, невидбраву, е ћеш ми са њима направити неки пачариз, па га никад твојом главом не посијао, кад не знаш више од њих, обрћи, врати волове. Тако Обрену остане елга не посијана, а Обрен врати волове а да не знаде у коју руку је требало ухватити Сивоњу.

МАЧУГА ЈЕ ПРИПУНИЛА КАЦЕ

Дошло прољеће. Лијепи дани а да их Бог љепше дати не може. Вријеме за издиг у планину, ко има с чим. И Јука Миркова имала наке двије-три кравице, па и она ријешила да издигне не би ли што год вајдисала од тога мрса. Заметни и она те за Борову Главу- најљепши катун на Сињавини. Издигни на катун, уреди колибу као апотеку, распореди карлице и све, а Боже помози. Не проћи неки дан кад да видиш чуда. То варенике што помузе нема од ње аира. Одмах се пробрцни. Оштети. Нити се може скувати ни усирити. Па, скоро да је ни пси нијесу шћели. Шта да ради сирота, од варенике нема аира. Ко ме да се пожали да тражи савјет. Нема. Пропала годица. Залуд издиг. Кад, једну ној, она нешто понамиривала па зачамај да намири телад, која су и онако учала као ни трећи дан да не једу. Прићи и телечару, кад нешто јој се причуј као да неко нешто прича сам са собом. Ослушни, послушни, богоми јесте. Ко је, шта прича ај' знадни. Примакни се поближе види нека мајија. Како ближе види жена. Која? Шта ће она ту око њеног телечара. Очито види да жена нешто ради око телад. Примакни се мало ближе, кад она сунда неке конце и везује их теладима за репове и набраја: „ово шаруљи, ово красуљи, ово везуљи..." Види она колико је сати, да је то нека „добročинка" која јој се уфабила у каблове ове године. Брзином трк колиби, каже Мирку шта је видјела и чула, те ти она и Мирко ка телечару, кад Перута још набраја. Привуци се

они и кип за косу. Ко си ти, шта радиш ту, заурнебеси са Перутом. Она, прс у грло, случајно је наишла. Да не да Бог да она њима што рђаво ради. Лакко ћемо ми за то, но ти причај шта то врачаш - завичи Мирко. А, ако не кажеш сад ћу ти ошишати плетенице и запалити их да идеш сагореле главе преко села и све да вичеш шта си урадила Мирку Дикину. Кад Перута чуни шта јој Мирко вели закуми: „Не, ако бога знаш, не омрчи ме у село. Све ћу ти исправити што сам ти учињела од крава и мрса". „Де, де, де, видим шта си учинила и шта ћеш то урадити да ми макнеш чини са стоке!" „Само ме пустите и вимена ће бити пуна варенике и каце сира и скорупа. А и теладима ће поћи напредак - завичи Перута". „Не, не, нећемо те пуштати све док све то не макнеш с наше нафаке!" Те ти Перута, узми некакво дејеко зеље, бијели лук, још некакво коријење и траве, конце и тамо њене замотуљке, узми и прегрште соли, па са оним кравама иза некакве главице, у неку долину поћерај, омрси стоку (дај им со) шта је још врачала и бајала, знао је јад у главу, тек када се врати закуни се Мирку и Јуки да им се никад више то неће десити, само да је не офирају шта она зна да ради и како да прави штету комшијама.

Кад све то заврши, они је пусти и припријети јој да се случајно не би још ђе срели, е би је запалили.

Кад је пусти Перута нокат у ледини, ни сами нијесу знали куд им је побјегла. Али све је било како им је обећала. И краве повратиле варенику, вареника се није више проваривала и штетила. Код те-

лади се осјетио бољинак, те и у кацама се дало ви-
ћети да се пуне.

Од тога дана, па у бадњи дан Јука и Перута се
више нијесу сретале. Бјежала је Перута по јандал
далеко само да се размину а да им се очи не сретну.

Тада сам се увјерио, причаше сиромаш Мирко
да су жене пис-милет и да им баста све учинити са-
мо ће их није страх. Тешко томе кога офурсате.
Ада, ни пепео на огњишту му неће оставити. Доћи
ће му главе. Оне су такве. Ће немају страх скинуле
би звијезде с неба.

Е, Перути код Мирка то није могло бити. И се-
ло сам спасио од напасти, чини и мађија Петруше
Гигојеве. Убио је Бог!

ОДАЗИВАО СЕ КАД ЈЕ МОГАО

Живјелил ћед и баба заједно. Остарали, онемо-
ћали, огарибили. Но, кад је дошло прољеће било је
варенике доста и бака се понаскрала и одмах јој
текнуло да прилегне уз дједа и почела да га зове да
јој се примакне. Међутим, док је бака звала ћед се
није мукает чинио. Кад не може, не може!

Када је дошла јесен, дошли и ћедови дани, при-
стасалил класови за пециво и ћед, један по један,
сваки дан по неколико комада испеци и богоми му
поћи на „боље“. Ковјесни се, па се присјети да га је
баба, када се наскрала варенике, позивала на „мек-
дан“, па да би јој се одазвао, из свега гласа завичи:
„А, што ме, бако синоћ (у прољеће) зовијаше?“

Не знам је ли му се одазвала!

НЕ РАДИ У ТРЕЋОЈ СМЈЕНИ

На једном од бјеласичких катуна, у току љета, издизало је по неколико домаћица, нека са једном нека са двије краве, да би аирисале по нешто мрса од те краве или двије, а више ето, нек се назове да су љетовале на планини. То је била једна врста викенда. Но када је дошао период приплода (да краве воде) на свим катунима имао је само један приплодни во (бик), којег су планинке гониле од колибе до колибе ради приплода. Но, во један, а крава више, па ни он, сиромах, колико је год жудио да се покаже што боље, није могао да достигне на сваку страну. Уморан и исцрпљен. Салете га планинке па и кад може и кад не може да скаче на крафе. Понекад је добио и дебеле батине. На крају почну планинке и да га оговарају како је он обична ленштина, а једна ће од планинки завикати: „А шта ти је вуци те појели, не радиш ти у ТРЕЋОЈ смјени (као рудари) па да не можеш?”

ЉУЉАЈ, ЉУЉАЈА, У ПОСЛУ САМ

Дошао код једне Потарке ортак, са којим је она поодавно ашиковала. Но имала дијете у колијевци. Баш кад је он дошао, дијете се расплаче као да га неко штисао. Те ће жена задужити човјека да га љуља и забавља. Али дијете никако да ућути. Почни то чоека нервирати: шта то жена ради те се толико дуго задржава. Кад је год он позови она одговара: „Љуљај, љуљај у послу сам”. У оној љутини,

скочи он једном да види какав је то посао да је пре-
чи од дјечјег плача. Ућ и тамо, кад има шта видјети:
она баш у „послу"! Стани њега вика: „А шта то ра-
диш куја, курваш се, а ја ти правим стражу, а!" Док
је он викао на жену ортак увати прозор, и без гаћа,
дал-табане. Побјегне. А човјек ће жени: „Вала, да
је ово, био било ко други ово би ти било последње,
но не могу, е ни је, покојна Шајка много пута ваља-
ла, не било јој тешко. И ево, доће вријеме да ми се
оштрокуруле из Шајчине рупе освети. И док се он
са женом расправљао о заслуги ортакове жене и
дијете се ушути као да је знало да се дуг мора вра-
тити. Која и Гајо, пребиј једно за друго и продужи
и даље да живе као да ништа није било. Само не
знамо да ли је још који пут Гајо љуљао колијевку,
а Која била у „послу". Но, и ако је дуг је дуг, враћа
се било када.

КОЈА ТИ ОНО БИЈАШЕ

Умрла Тајка Ђинћурова из Горњег окрајка,
Бог да јој душу прости. Како је то и по обичају,
окупља се народ, здрави главу. Жали је. Сви вичу:
„Била је добра". За једном групом жалбеника ето
ти га ућ ећерио и Шимко Џодин. Приће ковчегу,
стаде и поче да разгледа. Па једном завиче: „Која
бијаше ти, оно?" Неко ће од присутних: „Па зар не
видиш, испале ти, да је то Тајка Ђинћурова". „А,
Тајка Ђинћурова. Богоми је ја небих познао да сам
је ће тамо срео. А, Тајка. Богоми је била добра и
ваљала свакоме, нарочито док је била млада. Е, па,

нека ти је лака ова социјалистичка земља. Ти си се, бели одужила. Не ваља душу гријешити!"

Окрену се од ковчега, никоме ни главу не здрави, врати се одкуд је и дошо. А народ ко народ, поче да виче: „Да је пријавило говече и оно би се бар раскривило, а он ништа. Пријави и одјави".

НИЈЕСУ СВИ ВОДЕНИЧАРИ ЛАЖОВИ

Ђуки Сићовој испод Опсенице нестало брашно те ти она накав багаш елде на лећа и право у Прњову воденицу. Још с врата завичи: „Богоми ми ово мораш пропустити, е немам шта дјечи за ручак!" „Оћу, оћу, Ђуке, само и ти да будеш обазривија - одговори Прњо". „Само ти мељи, а све остало нека буде како ти велиш". Заспи они елду у кош, окрену камење, а њих обадвије спусти се на неку пустећију на „свој" посао. Није се знало или се камење брже окреће или Ђука и Прњо брже „обраћују" свој посао. И рекло би се да се камење прије уставило но се Прњо скинуо. Покупи оно брашно, ни га мјери, ни задијевај, а Ђука ће: „Па, Прњо, ми ово брашно не мјерисмо, нити га ти ујмих". „Само ти, носи брашно и нека ти је алал. И оселе, увијек ти доноси у воденицу и све ће бити у реду" - одговори јој Прњо, очито задовољан. Кад Ђука бани кућ и с брашном Сићо се изненади, па ће завикати: „Е, Ђуко, ово данас брзо самље. Је ли имао још ко у воденицу?" „Е, мој Сићо. Чим сам банула, Прњо је одмах моје засуо, преко реда. Нити га је мјерио нити ујмљиво, и још ми је рекао да ја увијек до-

носим и да ће ми га мљети преко реда и то без ујама". А Сић о ће: „Е, јадни, Сић о. Зло ти се самјело, кад ти образ кошта мање од по киле брашна елдовнога!"

СИР МАСАН, А ЧОВЈЕК ВЛАСАН

Тек изгријало сунце и ја назуо неке папуче и изашао мало да уватим зрака, кад бану лимузина, црна не можеш у њу гледати колико се сјаји. Стаде, испред куће кад из ње изађе чоек и пита ме: „Јели ово кућа тога и тога?" „Јесте", рекох. „Е, тебе и тражим". Који је сад ћаво, помислих. „Ми смо дошли код тебе, чули смо да имаш неки лијепи сир?" „Сира имам, колико је лијеп не знам, вић ећете". „Знамо ми да је лијеп. Чули смо, па нас је предсједник Републике послао за једну кацу, лично". „Ја мислим то он оће качицу, па завиках: „Ја ту, имам још пет-шест каца, али су то повелики судови - свака преко педесет кила!" „Е, баш лијепо, он и оће повишу кацу". „Е, па, добро ућите па проберите која ви одговара". Онај човјек, не би лијењ но у кухину. Погледа их, и вика: „Е, ову ћемо". „Добро, добро, но у њу има преко педесет и пет кила, да вам није много?" „Није, није, ту ћемо". Кад он не би циција, а неће да је мјеримо, не могах ни ја бити шкртица, па рекох: „Е, кад нећете да мјерите ето ви је у педест кила". Не би чоек лијењ, но извади новчаник и сваки динар ми изброји на руке. Докопа ону кацу стрпа у гепек, окрену ону муњу небеску, дода гашчину и оде. Вићох да са њим имаше још неко, али не вићох ко би. Одоше!

После ми је по чоеку поручио да му сваке године остављам по ону кацу сира и реко да у животу није ио љепшег сира, ни он ни родитељи му. И још реко да га обавезно посјетим. Но, ево, овако вријеме, па нијесам ни могао. Веле, да су му, они око њега, ко кило, ко два дигли цијелу кацу да њему није остало ни два реда на дно каце. Још ми кацу није враћао. И од тада, сваки глас из моје куће у његову кутију пада. Није неки ситничар.

Зна се ко најбољи сир купи на планини, па му нећемо име помињати, да му не би страначки што наудили.

Кацу ће ми сигурно вратити. Не сумњам ја у њега.

САМО ДА ОЂЕ ТАКО ПОДРЖАТИ

Живио у Буковој Пољани Иван Радованов Мартиновић. Врло тих и миран човјек који није волио да му се глас далеко чује. Што би се рекло: говорио је шапатом.

За разлику од њега имао је жену Вукосаву и по стасу и по гласу равна човјеку. Уз то имала је продоран глас, па и најтише кад је требало разговарати, она то није умјела. Била је грлата и бучна. Сметало је то Ивану. Но, ухвати Вукосаву нека прехлада, тако да такорећи изгуби говор. Промуке, тако да није могла ни једну ријеч изговорити без шапутањем. Годило је то Ивану, само да је мање бучности и раздраганости. Прочуло се по селу да је Вукосава добро прехлађена, па неке комшије сретну

Ивана и запитају га: „Боготи, како је Вукосава, ко је оно била бона. Је ли је попустила промуклост?“ А Иван ће: „Добро, богу хвала! Никад боље, само да оће тако што дуже подржати!“

МИДОВ НОКАТ

Одмах послије рата одреди Одбор некој Стаји да мора дати, на име реквизиције десет кила вуне. Но, она пошто није имала оваца, оде код одборника, и избруси га. Види Мидо да су погријешили према њој, па да би је сметнуо с тог питања, почне другу причу. Била је косидба, па ће Мидо рећи. „Стаке, нека тога, то ћемо ми лако ријешити, но видиш све ми припаде, нема ко ни воде да ми донесе, а не да ми припомогне пластити. Но када ћеш, моја добра Стајечка доћи да ми који дан помогнеш?“ А Стаја ће: „Оћу, оћу, доћићу!“ „А кад, добра моја Стајечка, - завикаће Мидо радостан што ће имати пластиоца који дан. А Стаја ће му одговорити: „Извади 'врсника' и сви гледају у њега па кад видиш да ти је на врх њега порастао нокат, ето Стаје с грабуљама!“ Мидо остане запањен Стајиним обећањем, а Стаја нокат у ледину и натраг. Тако да нити је Мидо добио пластиљу, нити је Стаја дала реквизицију. А, по свој прилици, ни нокат није растао.

ЈУНАЦИ СЕ НЕ ДАЈУ У ЛАНЦЕ ВЕЗАТИ

Сазна Шваба да се у Добриловини код Манастира и калуђера Грбовића, у току Првог свјетског рата (1917 и 1918), окупљају Комити на састанке и

договор. Из Добриловине организовали су бројне акције за освету Шваби за злодјела која је спроводила против комитских јатака и недужног становништва. Изврши Шваба 1918. године организацију и потјеру за Комитима и ријеша да јатаке поубија. Тако и буде. Поред осталих потјера дођу и у Добриловину. код манастира. Тамо нађу калуђера Грбовића и његовог ћака Јеврема Попадића. Пошто им није пошло за руком да ухвате још некога од комита или њихових јатака, ријеше да калуђера и ћака стријељају. Поведу их на Стијене Ђуришића које су биле седамдесетак метара изнад корита Таре и то одреде као мјесто стрељишта. Калуђера нијесу везали, а Јевреме јесу. Када су прилазили ка стијени, калуђер ће завикати: како није поштено веза нога човјека водити на стрељиште, те како тако и међународна конвенција не дозвољава. Шваба одријеша руке Попадићу и чим су пришли одредишту за стријељање, а Попадић како је изузетна хитрина и храброст уз то и веома снажан момак, ухвати једнога швапског војника у наручје и почне га окретати око себе да га Шваба не би могла убити и понесе га према греди. Колико је разумно и у таквим моментима расуђивао, оцијени, да ако би Швабу понио са собом низ литицу, да би га Шваба тражећ и након пуцања свога војника могла наћи са њим и њега (Јеврема) ако би остао жив, убити. Кад је био, онако јак и снажан, уз то хитар, одбаци Швабу из руку да не би и он отишао низ греду, и он се баци низ литицу. У том моменту Шваба се збуни, јер је била изненађен случајем па је касно почео да

реагује оружјем, а то је било довољно да Јеврем, тумбајући се низ стијене умакне швапским куршумума. Када је пао у Тару пливањем се склони под неку пећину која га је штитила од швапских куршума. Калуђера Грбовића су, ту на лицу мјеста стријељали, а Јеврем, захваљујући својој снази и јунаштву се спаси. Послије мрака изашао је из запећка, потражио помоћ код неких комшија те превио ране које је добио тумбајући се низ греду високу око седамдесетак метара.

О Јевремовом јунаштву, хитрости и сналажљивости се и данас прича, а он је доживио да је и у II свјетском рату, имао прилику иако у поодмаклим годинама „укрсти“ куршуме са Швабом, тј. Њемачком војском. Јевремов подвиг се ни до данас не забравља.

НЕИСПУЊЕНА ЖЕЉА

Доселио однекуд, из Љешанске нахије, помиње се и Бусовник један љешњанин. Ђаво му пришапнуо да тражи више зло од горега, да досели у Штитарицу, да се у њој кућари. Поред бројне породице са њим је дошла и мајка му са позамашним бременом година. Рекосмо, дошао из злог у горе. Но, није много потрајало, старица, поред дубоке старости још и ослијепи, и онда јој је била једина жеља да се врати на стари упрет. Чињело јој се када би се вратила да би јој се и вид повратио и да би оздравила. Навали на сина, све ми се чини да се звао Бошко или су му тако тепали. „Боле, сине, врати ме под

Бусовник. Чини ми се када бих се умила са оног нашег бунара да бих одмах прогледала и оздравила". Објашњавао јој син, да, поред све жеље да јој испуни жељу, да то не може, да је то далек пут ће не би могли ни са коњима седленицима стићи и за три дана. Џаба, баба навалила води ме, води ме. Једном послџе силног бабиног наваљивања, присјети се син како да јој испуни жељу, а да се не враћа тамо оклен је дошао. Једно јутро опреми кљусе и баби саопшти да ће да се врате. Баба заблагоша, нико од ње срећнији ни радоснији. Да се врати на рођени упрт. Натовари Боле бабу на кљусе, па полако са њом, ајде, уз штитаричке лугове и низ лугове. Ваљда читав дан док спани с ногу он и кљусе. Баба на врх сваког сата: „Ђе смо ово сада, сине, ће смо опет, сине и тако читавога пута". А син ће јој одговарати: „Ево нас сат уз Тару, сада смо преко Лопата, ево прођосмо и Вјетерник, спуштамо се низ Братоножиће и тако набрајај сва мјеста (која је баба одлично познавала). На крају јој реци: „Е, сад смо на Ситницу, идемо према Крусима. Већ смо испод Бусовника", и како му се више досадило, одмах баби саопшти како су већ стигли на стари упрет. Баба заблагосиљај, како јој се жеља испунила. Отвори они бабу пре савардаком одакле су и кренули. Одмах баба оће да се умије са њихове воде. Донеси јој они воду, апи опет са ријеке Штитаричке. Умиј се баба, али опет не виђи ништа. Кад мало одмори, запитај је: „Би ли што презалагаила?" Баба: „Бих, како да не би. Само ми донесите који брцак" (рибу). „Е, богоми, овдје нема брцака", веле

сви, „поцркали у води“. Спусти бабу на наку пусте-ћију. Трећ и дан је пионула.

Тако су бабину жељу „проводали“ по штитаричким луговима без испуњене жеље. Тако је баба, умјесто под Бусовником починула под Гусаром. Но, земља овамо, ка тамо. Баби је све једно!

ПЕЧУРКЕ

Посљедњих неколико година, најуноснији посао био је брање печуарака. Знали су печуркаши прећи и по педесетак километара трагајући за печуркама. Ишло је и мало и велико, и старо и младо. Богоми, неки сакупи и по пуну врећу, мање нафачнији по кесу, а било је и оних који су се враћали из бербе и празних руку. То је, за велику већину, био свакодневни посао. Свако јутро, око седам сати, то је када шинубус наилази према Подгорици, на шинобуској станици у Мојковцу, рекао би човек да у Мојковцу нико не оста. Кад наиђе шинобус навале печуркаши као збјег. Карте не плаћају. Неко „заборавио“ текулин, неко ће ту „на прву станицу“. И већ, од „Облутка“ почну да се осипају. Други иду до Колашина, трећи до „Падежа“, а они упорни иду чак и до Коса, Селишта, па и Требјешнице. Одатле „пукну“ по оним врледесњацима, поточима, лазинама, да од терена не остане ни под „обојак“ а да се не пребиште.

Међу берачима, свакако је била и Ружица Ћиркова. Млада жена, лепушката, још кад обуче фармерице, рекао би да је пошла у позориште, а не у

печурке. Проклето женско, оно воли да се кицоши и кад иде у печурке. Ене, не лези враже, никада се не зна кад је чему ора. Укрца се и она у први вагон и оставља све станице. Иде тамо, до Коса, Селишта. Иде до Требјешнице. Тамо је сигурнија у бербу. Када се скине са воза, иде сама. Тамо, овамо, тамо овамо, али један дан мало среће. Не нађе ни једну печурку. У трагању наиће поред једне њиве. Погледа и завиче сама себе: под оволику цимину мора да су и кумпијери крупни. Кући их нема. Што ја не бих који извадила, овдје ме нико не види. Сврати у њиву, издере цимину. Није се преварила - кумпијери ко дјетиња глава. Крупни. Напуни она цегер и оде. Тако један, други трећи дан. Не враћа се празног цегера. Но, Чупо Дикин, један дан наиће поред њиве, кад има шта видјети. Њива поарана. Шта је, Бог ти свети, да нијесу дивљи крмци. Загледај се, учини му се да је то руком ваћено. Кад један дан, опет наићи, кад у њиви емисија, нагузила се и чепрља. Не види добро да ли је мушко или женско. Затегле фармернице, пошишана коса, а још се нагузиле. Он, полако прићи, погледај, кад женско створење. Занијела се и вади, ставља у цегер, као из своје њиве. Он, полако, прићи па је за руку кип. „Шта то радиш, кучија шћери. Је ли ово моја, или твоја њива?" Стрекни Ружица, окрени се кад има шта видјети. Човјек дуге упустеначене браде и дуге умршене косе, држи је за руку и очма јој пријети да неће добро проћи. „Ја, вала, наићох и вићох добре кумпијере, машала, па, ето рекох, није греота из овакве њиве извадити вечеру кумпијера, е иг, богами, кући немам, па сада

ради шта оћ еш!" „Нема ту, ради шта оћ еш, но ћ у те, сада скинути голу и ишћ ерати горе на станицу, да те сви виде шта си урадила, безобразнице једна". Кад Ружица чуни што јој Чупо вели, закукај и завичи: „Не, кумим те Богом, не узми ми образ, е се не бих имала куј кући враћ ати, без да скочим под воз, но ради од мене шта оћ еш, само"... Гледа је Чупо, свиће му се, лијепа, затегле фармерице, начињела се, и помисли: баш је фина згодна, да... Викне. „Предамном, под они дријен онамо". Она, нема куј камо, но пред њим, а он за њом. Још нијесу ни допрли под дријен и прије но су и сјели, полећ еше Ружици фармерице низ ноге и засукаше се око члањака, а ни Чупо с његовим не затраја. Заборави Ружица на печурке, а и Чупо на кумпијере. Опростише једно другоме на почињене гријехе. Обадвоје усташе задовољни. „А оне кумпијере", рече Ружица, као испод стида. Чупо, кавалерски, са свега срца, завиче: „Е, носи вала, нека су ти алал. Но, кад ћ еш опет доћ и?" Шта је Ружица испричала кући, не знамо, али кумпијере, је у сласт појела.

ЈАШТЕРИЦА, ТЕШКА БОЛЕШЧИНА

Скочи једном, не бог зна каквом срцоњи из једног Потарског, мало височијег села, јаштерица на језик. А то је, чули сте, када се, на једном појави чо-вјеку нека пифица као изазов мале сврабежи на крају језика. Безопасна, безболна, али, ето, мало панична. Срцоња се уплаши од тако „велике" бољке, леже на кревет, покрије се поњавом по глави и забунда. Одмах огласи да је тешко болестан, Јека,

јеку не стиже. Почну комшије долазити да га виде и посјете, али он не диже главу. Јечи. Међу долазницима (посјетама) дође и баба да га пита: „Како је?“ а он, кад је види завиче: „Шта ћу, Дадо, забога, скочила ми је јаштерица на језик. Морам да умрем!“ А она ће, знајући и шта је јаштерица (а то се лијечи - отпрећеш огањ и пљунеш у пепео), одговори. Викне. „Дужи се отоле, подрепнице, ти си, на цијело село ширио налагивања, па сада кукаш када се и тебе нека налагилица упутила“. Рече баба и оде, а потаранин остане протежући се и чудећи својој симулацији. Оздрави од јаштерице. Али се о тој јаштерици и данас теферици. Јесте, тешка је то болест!

МАМИН БОГАТАШ

Пође један Потарац у госте код сина који је живио неће на Приморју. Срео га син и снаха бог зна како. Стимали чим су имали. Кад се вратио кући, жена му бог зна како радознала како јој живи син, немогни ишчекати ни у кућу да уђе, но ће још с врата, запитати: „Боготи, Јевђене, били код дјеце. Како бијаху? Имаху ли шта јести?“ Јевђен ће, са задовољством јој казати: „Био сам и ово ти ни за што не бих продао. Они живијаху ко мали Бог. Свега имаху доста. Ада, самих боца имаху преко стотину. А и стаклених тегли немаше ништа мање. Пун доклат. Обрадова се Стана што јој син тако добро и богато живи, па ће завикати: „Благо мајци која га је тако мудра родила. Он је, још док је био мали наслућивао да ће бити домар домаћин. Богу хвала, кад је тако заимао. И сиротињи Бог помаже, да не буде

довијек гољо. Благо мајци кад га је таквога родила, кад је тако заимао!"

ОБРАДОВ БЛАГОСЛОВ

Из једног подкомовског села пође једна жена коју је мало ко симпатисао јер је имала неколико фелера за вријеме дјеговања и имала само троје ванбрачне дјеце, на катун Љубан. На путу наиђе на једног комшију Обрада. Пошто је дан био на измаку, бојећ и се да неће за дан изаћи на катун, Обрада, који је тесао неку даску за кров, ће га упитати: „Боготи, чича Обраде, јесам ли омркла (мислећ и може ли за дана изаћи на катун), а Обрад ће јој одговорити и не погледујући у њу: „Омркла јеси, а каква си Боже не осванула!" И, тако, чини ми се да су је звали Мила, продужи свој пут према Љубану с Обрадовим благословом и није јој се ништа десило.

ПУНЕ ГАЂЕ МЕДА

Поранио Пуреља Фиштенев да усијече некако дрво. Узео сјекиру и кад је био преко Муанате долине, чује неку зуку. Пристане да види шта је, кад има шта видјети. Рој мува се усундао око њега. А, шта је, који ђаво, кад оно рој пчела. Облак читав. Спосани га да му се ни очи нијесу видјеле. Вели, није смио да се брани, јер, каже, да је чуо кад се брани, да су пчеле онда најагресивније и највише уједају. Так се умири, а и оне се ублажи. Тако, спосани га са сваке стране. Он размишљао шта да ради. Присјети се, па скини гаће, завежи ногавице, па

полако их стресај у њих, полако се и оне почни умиривати и богоми се свака спусти у ногавице. Велики рој, па пуне гаће. Он кад их укупи заметни гаће око врата, те отоле кући. А, кући, вели имао на тавану једну дубину, те ти је он узме, нанесе гаће на дубину и сваку истреси у њу. Вели, у колику је дубину поставио, пчеле су почеле да се појављују на лето ко да су ту љетовале. Кад намјести дубину, узми оне гаће да их обуче, кад оћеш - оне пуне меда. Клео ми се да је била ока меда. Једва је остругао ногавице. Јер су пчеле паметне. Кад су кренуле на пут оне су покупиле све меда што су имале. Е, Богоми, Бог је на истини, а ја сам на лажи, за четири-пет дана оне су напуниле дубину и било је у њу преко тридесет ока. Жут ко јаблан. Читаво село је долазило као на сеир да се чуду чуди колик је рој и одкуд толики мед. И, богоми, да ми нијесу гаће видјели нико ме не би вјеровао да сам челу у гаће уваћио. И док ми он ово прича а Зујо Дубов ми све нешто намигује. Мене једном досади па га ја приупитих: „Шта ми све намигујеш?" А, он ће мене: „Не вјеруј га, све ово он лаже, но је неће дубину дрпио, па оће да сакрије. Но, ја ти о овом Пурељином меду пуно причах. Јес да је мед слатак, али је на сану тежак. Ко ће од пчелара закукати за дубином још незнамо, а чуће се и то.

ЦУПУ ЈА, ЦУПУ АНЋА ЈОВАНОВА

Супашиле у планини нека Зека (Милосава) и Анћа Јованова. Било је то на штитаричким катуни-ма. Анћа имала велики буљук оваца, крдо говеда,

коње, свиње, псе и огромни посао око свега тога. А, Зека, само двије кравице. Посао као од шале. По цио би дан прекрстила ноге и сједјела или дријемала. Ни прстом да мрдне да помогне куми Анђи.

Започну остале планинке, ко доконе жене, да приговарају Зеки што ништа не ради. Што се не угледа на Анђу, која не подвija ноге пода се, од посла. Нема одмора. Па ће јој рећи: „Боготи, Зеко, како можеш да тој Анђи ништа не припомогнеш око те стоке. Сједиш по цио дан и мјериш која ти је нога дужа. А Анђа од кад зора сине не улази у колибу: е, да подоји краве, е, да одбије телад, е, да помузе овце, отпрати јагњад, да успе псима, крмадима, да узвари варенику, разлије је, у то доба стигне и мрак, а она, сирота, опет исте послове, па тако до поноћи. Нема кад ни презалагајити, а не спавати као ти!”

„Е, богоми, све је тако - одговори Зека. Неком је тако суђено, да се мучи као да има, а нема ништа, без одрт врат. Све што има све му кине на нос. А, ја, богоми, све полако и све на вријеме. Кад се наспавам устанем, нешто презалогајим. Стркнем те двије кравице и одбијем их у пашу. Вратим се и на ону пустећију их чекам докле увече не дојаве. И тако, мој живот је пуно лакши од Анђиног. И господи ми Бога, на крају цупу ја, цупу Анђа Јованова, а хвала ће нам бити иста па радиле, не радиле. Ако лажем, реци ми!”

Знам како је која од њих сахрањена, али о томе нећемо.

БУНЦО, БУНЦАВИ

Разболио се Саватије Гројин, ту неће из тих прошћенских пичковица, од тешке болешчине. Веле да је био тифус. Стално је био у бунилу. Ништа није знао, трабунио је. Долазио је комшилук да га види, а међу њима и Гроја Лексова. Она још с врата запита: „А, како је Саватије, боготи?“ Приђе постељи на којој је лежао и упита га: „А, како си, боготи, познајеш ли ме?“ А, Саватије ће, мало гласније, да сви чују: „Познајем, Гројо, како да не познајем. Колико сам те, сам пута притиско у Елдовну долину, па да те сад не познајем!“

Кад то Саватије изговори, а Гроја ће, и она из гласа: „Бунцо, бунцави. Видите ли, да не зна шта трабуња. Покриј те га“, и увати врата и маглу. Није му, веле ни на сахрану долазила. Елдовна долина је крива.

НАЛИЦАЛИ СЕ

Био је неки Вуко или Буко, како ли су га звали, и чувао Тару од рибокрадиваца. Наиће један дан поред једне комшинице која је музла краву, онако комотна, мало уздигнуте раше и откривених бедара. Не дадне ђаво Буку мира, но, по навици на шалу, сједне крај кравомузе и запита је: „Боготи (рецимо да се звала Вила), кад музеш краву, шта ти ради „врсница?“ А, она се, ко из пушке: „А шта ће радити. Зијева као и ти кад идеш поред Таре“.

Скочи Буко, као опарен, зађукани га. И опучи поред Таре. Веле, нико га више није видио, док је чувао Тару, да туда наиђе. А и сам је, касније причао како га је комшиница „омалтерисала“. А уз то, много пута су му упућивале осветнице по селу: „Нека, нека, кад се нека нађе да и њему запечати уста. И он је много неукусних шала послао по селу. Дошла маца на вратанца!“

БОГДАНОВА ПАЉЕВИНА

У неком поткомовском селу, негдје ближе Трешњевику, живјела једна старица и имала сина, једну наксу, који би, било шта, са било ким урадио само да то буде какав пачариз и спрдња. Што би год бруталније чинио, то му је давало више задовољство. О томе не треба много причати, када је он био у стању да и рођену мајку изложи спрдњи и невољи.

Старица, сирота, оскудна и са јелом и одјелом, сједјела је крај упрета у неком савардаку. Са одјелом је била врло оскудна, па да, простиш, није имала ни свитнице. Само раша до голог тијела. Гријала се. Но на мајчину несрећу, док је мајка била покрај огња, без свитиница, узме син на ожег жара и баци га мајци под котулу. Он побјегне, а мајка остане опечена.

Син јој пође у комшилук, гдје је била и нека кафана, и док је тамо сједио наиђе неки радник-кираш да тражи неки посао да би радио, прекопавао какве крчевине. Уђе у кафану и пита: има ли ће ка-

квога посла. Кад радник затражи посао, а син ће га упутити код мајке говорећи: да код ње има нека палевина коју треба прекопати. Оде радник код бабе, исприча јој што је дошао, и још јој рече да није скуп, и да га је, код ње послао њен син. Кад сирота баба чуне што је „копач“ дошао узме онај ожег са којим је син јој сагорио, па ће са њим по дошљаку и истјера га напоље: „Е, ајд' сад па нек ти син нађе посао и нека ти плати“, завиче баба и затвори врата за њим. Те ноћи била јој је посљедња вечера са сином спрдачином, а то мјесто се и данас зове „Богданова“ крчевина.

ДЕБЕЛВРАТИЛЕ

Посумња један Потарац да му жена ашикује са једним комшијом. Богоми, муж позагледа се и да му се примијетити да га очи не варају. Зато, у благој форми, добронамјерно, упозори жену о невјерству. Па ће рећи: „Вала, жено, ја бих ти невјерство и опростио, но народ још прича. Прича и с том причом удара и тебе и мене по образу. И, ето тако један дан, ти лијепо, кад сретенеш тог идиота, да му лијепо скрешеш у очи да је то што прича све лажа, увреда, развод брака. Кад то урадиш, ја ћу ти све опростити“. „Добро, одговори жена! Видјећеш шта ћу му све рећи, када се сретнемо“. Тако, није много прошло, сретну се она, муж и окривљени, па ће „осрамоћена“ жена завикати: „Чујеш ти (ослови га именом и презименом), један дебелвратиле, дугокуриле један, добројебиле, ти се нашао да ме оговараш како си се пентрао по мене, како ти се ја ни-

јесам бранила. Срамота једна. Никад више да ти се то није десило, е нећеш никад више добити ни лијеп поглед, а не шта друго, дебелвратиле један!" Раздвоје се сретајући, не са много лијепих ријечи, али не и са много мржње. Кад се раздвоје, муж ће рећи жени: „Вала, жено честитам ти кад га онако сасјече, брк у брк", и честита јој на храбрости на упућеним ријечима које је упутила „дугокурулу!"

ПУНОЉЕТНА ЈЕ, ПА НЕКА ОДГОВАРА

Била једна Стака из Штитарице велики потреник са својим говедима. Једном комшији поара урметин и он поће да јој се пожали на штету коју су му њена говеда причињела. И, кад се сретну он ће јој рећи: „Стајешка (Стајо) твоја Милешка (крава) направила ми је велики зијан", и каже јој колико му је појела и оштетила класова. А она ће му одговорити: „Ако смо ја и ти комшије Милешка и њива нијесу ништа своји. Баш ти је лијепо кад јој их нијеси морао пећи, но се пази да је дроб не заболи од живих класова. Но, она је пунољетна па је пријави кмету нека је глоби за штету што ти је направила!" Милош се насмије таквом Стајином одговору, а она продужи куда је и пошла. „Нек свако одговара за своја дјела".

ПИГА ПЕТРАСИНОВА

Окренула бијаше лијепа јесен и богоми ми поприкаснили са здигом с планине. Велимо, уварно је оброк пиће поприштећети. Кад једно јутро видим ја оне главице се натмуриле, оће нако вријеме. Вељу, дај да ја бљежим без мање грдила. Планина је планина. Тако и би. Приводи ја коње те оно тадака што је било у планини, од верига до котла, натовари и отоле на доњи крај. Све би у реду док сићох низ Кршине. Кад на једном Дорат неће напријед. Вучем ја на њега, али оћеш. Као да су му све четири спућене. Врат му можеш ишчупати, али да га напријед не можеш помаћи. Само фркће на ноздрве и вуче назад. Шта је бог ти свети, видим нешто јесте. Те ја проћи мало пред њим, кад имам шта вићети. Гола мајија на сред пута. Мало се као скрајнула с пута и засјела под један чечар. Изколачила очи да те страх увати. Загледај се мало боље, кад оно Пига Петрашинова. У, анате је мате, окле она сад ту? - запитах се. Оклен ти ту, зли ти се пут десио? Гола! Боже ми помози! Издрљила очи, а још искезила зубе. Страва једна. Мичи ми се спута страви ми коње, завиках ја. А она ће: „Вала, Петрашин није кући, а ја знадох да ћеш ти наићи, па ето". Те ја, једном мало оштрије викнух, кад она ни пет, ни шест, но се укерепи са мном да се јака. Укереписмо се, кад она мене једном кип за „живот". Ада, стеже ме да ми се сави мука на срце. Ко за живот кад те увати, а не надаш се. У оном ја кр на њу богоми је ја једном заждиј ногом у шупак док је фрљила два ме-

тра упријеко. Како је ја удари, а она завика: „А, ну, мудроња, ако те мајка родила, удари још једном!" Стаде је вриска, па суну онамо к пећинама, а за њом стотине гласова, урнебес и смијех: „Викасмо ли ти да јутрос нема лова на Ђура Томина." А она ће: „Ај, Ђуро, ај. Вала, да ти није те ножине за гетом, ја бих ти данас била стари сват". И врат одломи преко точила. Кад она обестрага, ја ти оне коње пред собом, бјежи што прије кући, доћи и отвори. Једва. Ако ме вјерујеш и данас ме боли колико ме она утвара била стисла за „живот". И, богоми, од тада, ни до воденице не идем сам, а без ножа баш никако.

Не рекох вам, онће, ве је била када сам је ударио, остало је нешто као кокошињак. Викала су ми чељад да ја то узмем и да га носим са собом, али ја нијесам стио. Знаш: она ми на пут више излазити неће.

КРЊО МИШУРОВ

У неком селу од ових наших забити, ту неће при планини, живјела два сељака. Један се, како рекоше, звао Мишур и био добар домаћин са великим буљуком оваца и крдом говеда, а други, звани Мушика Цмикин, био сиромашак са двије кравице и највише десетак оваца. Небе се, на доколици нешто поречкали, па ће Мишур Мушики рећи: „Сједи гољо један, више ја мяса дигнем на таван, но што га ти имаш у појату. Немило то било Мушики и ријеши да му се некако освети за ту увреду. Размишљао ка-

ко и досјети се да му украде вола и то једног великог што су га фабили „Крњо”, јер је Крњо био у оба рога. Лако га је украсти, замишља он, но тешко га је сакрити. Велика волина преко три товара меса.

Досјети се он, па задими неђе тамо к Пештеру, код наке кланице. Нађе оне велике рокове од оних крупних пештераца и донесе их кући. Ријеши да их некако упасује на оне Крњове крњетке. Ђељај, стружи, богами иг подеси тако када их је ставио Крњу на главу ни сам није могао вјеровати да су то насађени рогови. У оне туђе рокове налије смолом и наглави, тако да су изгледали као да су му из главе никли. И тако, Крњо добио рокове као виле од сијена. Нико га није могао препознати. Сву јесен Крњо пасо по ливади сербес. Многи га гледали па и Мишур и чудили се одкуд Мушики бише паре да купи таквога вола. Дошла јесен и клање почело, Мушика не буди лијењ, но код Мишура, право, да га зове да му га помогне заклати и дићи месо на таван. Дође Мишур, диви се Крњу како је огојен и лијеп. Кад заврше посао око клања, нарежу пун кото меса, бубреге, срце, спреме боговски ручак, те се и Мишур набаци ко од дуда. И све док су јели Мушика га туткао: „Једи, болан, једи ко од својега. Након завршеног посла свак на свој посао, а Мишур право у планину да доћера и он његовог Крња да закоље. Дође у планину нема вола, а тамо, а овамо, ниђе, као да је пао у јаму. Или га неко украде или га неђе поједоше вуци, тек Крња нема. Трагали они на све стране, али цаба. Нема, па нема. Богами га и препричај, као да га никада није ни било.

Но, неће, касно у зиму окупили се комшије, па ће поред осталог и Мишур питати: „Улазили ти у траг ономе волу?" Мишур ће. „Не, вала, колико да га никад нијесам ни имао". У тај разговор ће се умијешати и Мушика: „Ма, баталите, људи. Зна Мишур ђе му је Крњо. Од њега је бар два пута јео!" "Шта јео, како то велиш? Ја бих сада дао Јаблоњу (другог вола) само кад бих могао сазнати куј се ђеде!" „Не би, не би, чини ти се. Много би било штетовати два вола,.. „Е, бих, ево пред људима. Ко ми год каже срећан му Јаблоња!" Рука, рука, пресијеци. „Ко слаго, не био човјек, но носио цупу". Богоми, пане договор. И Мушика ће започети причу: „Е, Мишуре, сјећаш ли се ти када оно рече мени да сам ја Гољо и да на твој таван више има меса но што га ја имам у појату?" „Сјећам" - одговори Мишур. „А сјећаш ли се када ти ја рекох, скупо ћеш платити ту ријеч?" „Сјећам и тога!" „Е, ја сам тада узео твога Крња са планине, ставио му оне велике рогове којима си се и ти и цијело село чудили, и твој Крњо је сву јесен пасо и око твоје и око моје куће, носећи све оне велике рогове. И знаш када смо га заклали да сам ти ја рекао: „Једи, Мишуре, као од твојега. „Јес, богоми". „Јесам ли слагао да си јео од њега?". „Не, богоми. Јесам ли одржао ријеч?" „Е, богоми, јеси". „Чи је Јаблоња?" „Твој тога и овога свијета, е Мишур неће лагати".

„Мушика, нека ти је алал и Крњо и Јаблоња. Сад видим да си виши сиромах од мене, али си много паметнији. Морам признат да си и поштен".

Причали су људи, да касније мећ у њима никада није било ни помена о том случају, а месо су хвалили да љепшега и укуснијега у тигањ нијесу пржили!

КРАТКА РАДОСТ

Био пазарни дан у Мојковцу, па се и један момак звани Цико спреми да тај дан проведе на пазару. Богоми, и да види какву дјевојку, јер је био припрнуо за женидбу. Кад дође у Мојковац, он ту своју намјеру саопшти неким познаницима и они му одмах нађу једну, према њему, удавачу. У Мојковцу није било којега весеља и трошка, одмах крену у село. Цико, чим дође кући, мајка му је била пошла у Колашин, продужи и он према Колашину да сретне мајку, да јој ухвати муштулук, е јој је довео снаху. Пошто је и дан био на измаку, недалеко од куће, сретну се и након муштулука настану честитке, грљење и љубљење мајке и сина. Ту се десили и неки комшије, који, свакако испољише своје честитке, па ће један од комшија, припитати Цика: „Боготи, Цико, а каква је млада?“ А Цико ће: „Ако буде оселе као досле (са њом био у друштву само један сат) ја не тражим бољу!“ Доћи кући, сврате и комшије да виде снају, кад она нокат у ледину. Упрцала натраг.

НЕЋЕ МОЋИ БОС

Одмах послвије рата умро један Горњополимљанин. Био доста уважен племеник, па се, на његову сахрану окупио и велики народ да га испрати до

вјечне куће, на починак. Као што је и обичај, ређале се тужбалице и нарицале крај сандука, поздрављале нестале и вољене, поручивале. Поред осталих и једна, коју су сматрали најбољом тужбалицом у Полимљу, пришла и она, па почне набрајати: Те пођи овамо, те пођи онамо, те поздрави овога, те не заборави онога. Те посјети Америку и све наше у свијету. Ада, док је предосадила. И док је она набрајала и слала поруке на све стране, приђе један Полимац, и гледајући га како је оскудно опремљен, са патикама на ногама, прекинуће тужбалицу и завикати: „О, Богоми, како сте га опремили, много му заповиједате, а он вам неће моћи бос доћи ни до Бандовића Моста, а не до Америке и свијета бијелога!"

СНАХИНЕ БОГИЊЕ

Имала једна потарка сина за узор којег је са доста напора подигла и школовала. Одвајала је и кал иза ноката да би га школовала и помијешала међу људе. Син био начињаст, слушао је и учио добро. Завршио школу, запослио се, оженио и добио сина. У свему овеселио мајку. А мајка ко мајка, није могла издржати, а да не пође код сина на честитку - да види снаху, сина, да пољуби унука. Спреси се она узме неки сан скорупа и још понеких поклончића, то колико је имала, да се не застиди од донесених дарова, и право код сина. Сретну је они: „Благош и добро дошла" - као када мајка дође. Најмилији гост.

Снаха је сваки дан ишла на посао. Безбрижно, јер је синчића остављала на сигурно мјесто - код свекрве. Бака и унук су се добро слагали. У кући би, увијек налазила све поспремљено, чисто, све цаптило. У свему је снаха била задовољна, да није у питању била свекрва, коју и поред свега доброга није много симпатисала - јер свекрва је свекрва. Сто мана. Говорила је: кад јој види сандале у ходнику могла је од њих добити „оспице“.

Неки дан, договоре се њене колегинице да јој дођу у госте. И дођу. Када су ушле у кућу виде да је све на свом мјесту, све цапти и мирише. Унучић весео. Игра се, воли баку. И жене ко жене, одмах почну тефериц, да јој завиде како је имала кап нафаке, да нађе тако добру свекрву која јој је десна рука и позавиде јој на уредности и гостопримству свекрве. Падала је хвала за хвалом на рачун свекрве. Но, снаха, као одговор на примједбе гошћа, каже: „Јес, вала, све сте ви у праву, али ја имам другу невољу. Када год дођем са посла, па када јој видим папуче у ходнику, одмах од њих добијем „богиње“ и морам их склонити да их не гледам. Сметају ми. Као да ме гром гаће. И неби могла ући да се распремим прије него бих их изнијела у ходник, јер сам добила 'богиње' од њих“.

Намјерно или не, чује ту дебату мајка која се нашла крај врата, на њен рачун, па ће ући у собу и завикати: „Е, драга моја снахо. Би што би. Нећеш ти више од мене добијати „богиње“. Имам ја своју кућу. Скочи, узме своје торбе и санове и преко врата! Оде. Ни довиђења. Сину се није ни јавила. Када

јој је син дошао с посла питао је сина: „А, ђе ти је баба?" А син му је одговорио: „Богоми, она побјегла од мајкиних „богиња", и сан је однијела!"

У ТИЈЕСНОМ СОКАКУ И КРМКА ТРЕБА ПОШТОВАТИ

У окружењу, тј. у неком од наших села, живио је и један оца. Био је врло оштроуман и разборит човјек, који је знао, у свако доба, да процијени ситуацију и да јој се прилагоди, те да се и у најдраматичнијим приликама рата снађе.

Почео рат, превирања и врло тешки услови живота, који су долазили свакодневно, са много страна, у којима се многи нијесу знали снаћи. Та несналажљивост многе и главе коштала. Мијењали су се услови живота, под утицајем онога ко је долазио на власт, што ће рећи: владали су четници, владали партизани, долазили домобрани, усташе, те Њемци и Италијани. И тако, пуне четири године. Сви, на свој начин примјењивали разне репресије према народу. У свој таквој непримјереној ратној ситуацији, једино је, поменути оца, врло пристојно, без малтретирања, било од кога, преживио рат да би, од свих пролазника и полазника био поштеђен и поштован. Сви су се чудили: како је то, баш оца (муслиман) успио да се тако провуче између „капи", па ће једном згодном приликом оцу и запитати: „Боготи, оца, како се ти, мога спасити од свих налазећих власти и војски, да ти ни длака с главе не фали?"

Оца ће, мудро као и увијек, одговорити тихо и мудро: „Дина ми, није то било тешко постићи. Да би те неко поштовао мораш ти њега још више поштовати. А, то је: у тијесном сокаку и крмку реци - Мехраба!"

НАМАГАРЧИО ПАТРОЛУ

Обавијесте неки што раде на „ушно" у Мојковцу, не питајте ко, јер се можете сјетити да је глас допро из Бјелојевића, пошто случа који се десио потиче из истог села, да је један бјелојевићанин убио срну. То дјело урадити, знало се унапријед, да ће тај „срећник", чим га ухвате, уловити и око три мјесеца дана затвора и око шездесет хиљада динара. Поће патрола милиције из Мојковца показаним путем и доће на „право" мјесто. По пропису, изврши претрес куће власника и друге објекте, и богоми, не доћу цабе. Наће патрола и фрешко месо (од срне) и кожу, а наћу још којекаквих стварчица сумњивог поријекла, за која су сматрали да и то треба провјерити. По слову закона, направе записник, газда га потпише, и они, задовољно трљајући руке, нареде газди да све пописано, потовари на коња и да однесе у надлежну станицу у Мојковцу. Кад издају наређење, патрола поће „пријеким" путем на траг. Газда, изненаћен незваним гостима и открићем случаја који ће га скупо коштати, приведе коња, осамари га и на њега натовари све оно што му је наређено. Морао је, друге није било. Све натовари на самар осим коже (сирове, фрешке) од срне. Како је имао у кући стару кожу, још из рата, коју су

жене држале као застирку испред кревета, он узме ону кожу, савије је у трубљицу и стави је у антрешел са осталим стварима, и отоле на доњи крај - право у Мојковац. У станици узме записник и по њему, ствар по ствар узимају, али нема сирове коже. Кад је командир видио да ње нема, развиче се: „А, ђе је она кожа, а?“ „Па, то је, ту сте и нашли, нијесте никакву другу - одговори окривљени!“ „Како није?“ „Не, образа ми, но сте се ви нешто захабили“ - одговори бјелопавлићанин. Кад је командир видио да је намагарчен, стане га вика и галама, замало да сиромаша и испребија, а то му није било тешко. Поред пријетње: убити, пребити, ухапсити, није много испрепадало бјелојевићанина, јер оцјењивао је што се год деси биће мање но да је сирову кожу донио, а командир ће онако љутит, завикати: „Носите ђаво и са овом кожом. Губи се да те моје очи више не виде“. Бјелојевићанин, онако препреден, ни оне остале ствари није оставио. Све је, са старом кожом натоварио на Дората вратио се за Бјелојевиће, избјегнувши оштре казне које су му најављиване, а мојковачка патрола остала је намагарчена од стране једнога старца, који је био много мудрији од својих „полазника“.

Знамо му, Богоми и име и презиме, али га нећемо помињати, да му се не би штукало.

ЦРВЕНИ КРСТ

Стојана Болева из Трноваче, ималг пуно неке пилежи, па мало, мало - па у Црвени кст. Врло често. Увијек има посла. И, Богоми, тамо позатраје. Иначе, била је љепушкаста, а свака туђа жена је лијепа. Досади то Болу, јер је имао неки црв сумње на тога добротвора из Крста, да нема што тамо, не-дајбоже, па ће је запитати: „Добро, Стојана, шта ћеш ти, сваки дан тамо? Ја се бојим да тај црвени крст један дан не поцрни. Као да без тебе не могу ништа подијелити овоме народу да ти не одобриш". „Могу, могу, они све подијелити и без мене, а ја идем да и мени нешто подијеле. Видиш, свако голо, свако босо, а и ми оскудни без прње на себе, с све то треба заслужити" - рећи ће Стојана. „Знам, знам, све то ваља, но се бојим, чега се бојим да све то свијет, да све то не испадне на шупље клупко, а свијет је свијет, да се из Црвеног Крста не отргне какав реп да нас кошта образа". „Неће, неће, не бој се ти образу од мене. То је тамо фин чоек. Све кад бих ја, не дај Боже, нешто неваљало помислила, он то не би кабулио. Ја кад дођем тамо он ме гледа као сестру. Нема то ниђе у свијет. А ово, што ја позатрајем, тако морам. Оно увијек тамо пуно свијета, а он би рад био да нико не види шта он мени даје, па мораш чекати да сви оду, па тек, он мене уведе у магацин и вели: „Бирај Стојана, што ти душа жели. А, ја, онда на тенане ово оћу, ово нећу. Тако ти сваки пут по пуну врећу донесем. Но ти, да си други чоек, лијепо би се једног дана спремио и оти-

шао код њега и лијепо му захвалио на оволикој пажњи и помоћи, е то он свакоме не да.

Богоми боље, послушај Стојану, па запуцај и он у тај Крст. Кад бани тамо, важни чоек га не познаје, па ће га запитати: „А, ко си ти и којим добром?“ „Ја сам, вала, чоек Стојанин, па дођох да ти се захвалим на пажњи и помоћи коју нам чиниш“. „Чоек Стојанин, велиш?“ „Јесам, вала“. „Хм, немаш ми се што захваљивати, само нека она почешће долази. Ја знам шта је сиротиња!“

Оцијени Боле колико је сати, па преко врата ни довиђења, ни хвала. А чим је кући дошао, још с врата: „Чујеш, ти Стојана, не смијеш више из Црвеног Крста донијети ништа, па када би змија свако попецала. Јеси ли чула, е сам ја видио и она дукшек за вратима!“

БОЖО И РАКИЈА

Пође Божо Јојић у продавницу да купи страну брашна за фамилију. Но, како је у истој згради била и продавница и кафана, сврати Божо да једну ногу попије. Уђе, и једну по једну, једну по једну, то пара што је имао сваку је проћердао и из кафане изашао пијан ко „чеп“. Изађе, нема ни коња, и он смакао оглав и отишао кући. Божо сврати код једног комшије, плашећи се да на њега не буде повика што се напио, па да предухитри, завиче: „Е, богами вам је срамота што сам ја овакав, што ме не савјетујете. Што не кажете: Божо, не ваља ти то, не ваља ти то. Све што заради, све остави по кафе-

нама, а дјеча ти испаштају и гладна, и гола и боса, те ти се село смије. Знате савјетовати цијело село и оно вас слуша, а једнога Божа не знате. То прво замјеравам другу Раду (Вујисићу, који се случајно бијаше ту десио). Њега бих послушао јер би његова свака утицала на мене". А Раде ће: „Вала ја, Божо, бих те савјетовао кад би ти послушао, а надам се да оћеш". „Е реци! Ко те не послушао, ни човјек не био". „Е, ако ћеш да ме послушаш мој савјет би ти био, да стално пијеш, да се никако не тријезниш. Онда ти је равно све до мора. Тада си најпаметнији". И, богами, Божо га је послушао, наставио је да пије, није се тријезнио, а колико је био паметан?

БАЈО И БАСКИЈЕ

Требало једном сељаку из Штитарице неколико баскија да обгради њиву. Пође он у шуму посијече колико му је требало и довуче их кући. Примјети то један комшија који је радио на „ушно" и скокне до станице милиције и саопшти вијест. При повратку, да би закамуфлирао свој задатак, сврати код комшије и рече му: како је био у Мојковац и чуо да ће патрола да дође да му претреса кућу, наводно ради неке бесправне сјече. Нађе се Бајо на муци, шта да ради, и досјети се: ухвати волове, узмело и бразду по бразду, све баскије заоре у њиву. Сјутра дан, кад патрола дође (није га комшија преварио), каже му што је дошла, али се Бајо укурви и каже им баскије нијесу чачкалице да се могу ђе му драго сакрити. Но ево вам имовине па тражите. Патрола тамо, овамо, тамо, овамо, нема ништа.

Савију шипке, па на доњи крај, без нађених баскија. Кад они оду сналажљивко почне вадити баскију по баскију и приковати их тамо ђе су биле намијењене. Загради Бајо окутњицу, а достављач и патрола остану поливени.

ВОЈИН И БУКА

Доселила једна зорли Дурмиторка у Мојковац да живи. Кршна Ускочанка као да је од Дурмитора одваљена. Стасита, веселе нарави. Чазбена и добра домаћица. По досељењу брзо је успоставила бројна пријатељства и познанства. Са Војином Ђетковићем се, ваљда и од раније познавала, па су били слободни, када се сретну и да мало веселије прођаскају и прошале. Не виђали се неколико дана, па када су се срели, Војин ће је запитати: „Богати, Буко, дајеш ли коме помало?" А она ће, у њеном стилу: „Не, Војо, то ђаво пио. Не, вала. А коме да дам? Мојковчани сви поклапни. Сви оће. Још када је цабе. А ја то не могу. Да дам једноме, а не другоме, ето ти љутње. Што њему, а не мени? И ја, лијепо одлучила да не дам никоме па је нијесам ни „донијела" из Ускока. Нека је тамо. Биће мирна и она од мене и ја од ње. И тако сам ти рахат. Ни од кога дурни бре. Кад се поснеким сретнем, окрене се за мном, заврти главом и разминемо се. И тако сам ти рахат, мој Војо". Као и увијек раздвоје се са смијехом, пријатељски.

РАЈКО И ДЛАКА

Био Рајко Вујовић шеф ресторана друштвене исхране у руднику „Брсково" у Мојковцу. Био ручак и радници као радници, нађу сто мана оброку. Па ће један од њих завикати: „Шефе, шефе, ево длака, вићи колика је. Могао би од ње везу исплести. Мора да је са оне „работе". А Рајко ће опет у његовом стилу: „Па, шта ако је длака, нијеси ваљда мислио да за један бон добијеш цијелу личку?" У ресторану настане смијех и циркус, да се и данас прича о Рајковој длаци.

БЛАЖО И МАРКО

Ђерао Блажо Вељовић из Подбишћа сијено на кобили за којом је трчкарало ждријебе. Наиће Марко Јозић, са камионом и оно ждријебе се усмуда око кобиле и товара тако да је Марку засметало да их размине. Марко ће завикати: „Побогу, Блажо што не скрајнеш то ждријебе да га некако не спрштим, па да ме послуже о јаду забавиш по судовима". „Е, неђу вала, Марко, но и да се то деси, то би ми одмах на лицу мјеста пресудили". „А како", запитаће Марко. „Лијепо", одговори Блажо. „Ја бих скинуо товар са кобиле, ти би, а ето те има доста, Богу хвала, скочио једном или два пута и направио друго ждријебе и штета би била, надокнађена и без суда". Насмије се Марко, а и ждријебе се већ било уклонило са пута и он прође, испраћен Блажовим смијехом.

ШУКА И ШУЛА

Све ми се чини да је то било ту неђе у околини, а немој ми вјеровати.

Имао један чобанин двадесетак коза. Сваки дан је, као што се то и морало, јер је коза губави мал, који не мирује, чим би свануло јавио козе на испашу. Комшиница му једна, све ми се чини да се звала Шука, или слично, имала је и она једну козу, коју је вабила Шулом, па би чим би свануло, кад комшија крене с козама у пашу, придруживала му се са својом Шулом. Тако сваког дана. Мајка би јој чешће пута рекла: „Шта ћеш сваки дан с том козом уз те аврике, ко да нема паше овђе око куће? Бојим се да је не препасеш“. „Е, мајко. Не идем ја за козом што ми се лута, но дако би се текла, да не остане јалова“. „Добро, добро, шћери, само немој да...“ - одговори јој мајка.

И тако, пролазио дан за даном, дошла и дубока јесен, па и зима. Шула не причине. У зли вакат почне да векеће. Да тражи јарца. „Каквога јарца, кад је читаву јесен била са њим?“ - зачуђено ће мајка. И док Шула векеће, Шуки се већ подиже прва пола од раше, и мајка већ види да је Шула остала јалова, а Шука роди шћер.

Од тада, кад год би се нешто десило (неочекивано) народ би рекао: „То би, као оно: повела Шука Шулу да се тече, па, се Шука текла, а Шула остала јалова“.

НУЖДА БРОДА НЕ ГЛЕДА

Продавао Драган Ракочевић, из Мекића сијено једном комшији, којег је пригнала нужда да га мора купити не гледајући на квалитет. Сијено киснуло, буђаво, црно, скоро труло. Али комшију приморала нужда да га мора купити како је, да је. Кад се погоде, комшија ће, тешка срца, запитати Драгана: „Драгане, болан, оће ли ми крава хтјети јести овако сијено?“ Драган ће: „Оће, оће, ништа се не сјекирај, само га немој крави полагати кад је сита“. Узме Драган паре ко од шале, а како су се комшија и крава понашали, остала је само прича: „Не дај ми, Боже комшију као Драгана. Он продаје и труло сијено“.

ПОШТАР И СИНГАВА ВУНА

Били блејзери од сингаве вуне у моди, и једна жена са села, донесе џачић сингаве вуне да оправи ћерки, негдје на страну. Кад весељак поштар види да је вуна, запита је: „А, шта ти је то, жено?“ „Ово мало вуне спремила шћерки да оправим, оће нешто да плете“, одговори жена, не надајући се да ће бити изиграна. „А каква ти је то вуна?“ - запитаће поштар. „Па сингава. Каква би друго била?“ А поштар ће: „Е, богами, стрина, пошта не прима сига-ву вуну“. „А што?“ запита изненађена жена. „Па зато што је сингава вуна пуна гагрице, па би затрвала цио вагон, па то не смијемо да радимо“, одговори јој поштар. Повјерује сирота жена, узме онај

дацић под руку па натраг и вуну баци на таван, ђе је и била. Шћерка остане без блејзера, а поштари остану да се смију успјелом вицу на рачун неписмене жене коју су непримјерено изиграли.

ЗДРАВИЦА И КРУШКА

Ожени се момак из једног потарског села, у којем успијевају крушке. На свадби, отац подигне здравицу да честита сину и завиче: „Ова крушка јесте зрела, богами и презрела, а чим је зрела многи су се на њу пели да је опробају“. Дода здравицу снаји, узме је она па ће свекру одговорити: „ Ова крушка јесте зрела, али није презрела. И ко се на њу први попео отац му говно појео!“

Умукну сви присутни на свадбени дан, а о тој отпоздравној ријечи се и данас прича коју је снаха упутила свекру и осталима на свадби.

ГЕРИК И БИК

Довео један потарски функционер у Мојковцу сестру код љекара да је прегледа. Опише му случај како је његову сестру убола крава док јој је полага-ла сијено у јасле. Замоли га да јој да нешто за умирење. Гледао Др Герик пацијенткињу и видио да је она трудна и то у поодмаклим данима. Па ће завикати: „Велиш, да је убола крава, а?“ „Јес, докторе“, завиче, убједљиво функционер као да оће да гарантује својом високом функцијом. А доктор ће: „Не, друже, њу није убола крава но ПИК (бик). Да, да, убо је Пик (Није чисто баратао са српским јези-

ком) и води је кућ и она ће се породити за који дан". Кад чиновник чуне Герикову констатацију, оде без поздрава.

Тако је, сирота крава била обијећена и подвргнута моралној критици, а ПИК (бик) је био кривац.

ЈОВАН И ШЕВАРИНА

Живио у Пољима (колашинским) један од угледнијих домаћина, код којег је у свако вријеме било гостију. Поред осталих, једном приликом, дође један од зетова му. Јован, човјек који је навикао да стимом дочека и милога и мрзнога, позове жену Милеву и рече јој да понуди (почасти) госта (зета). Милева ће га запитати шчим да га послужи. „Нећу, нећу, ништа," одговори зет који је иначе волио да попије ракију. Јован ће: „Оћеш, чоче, бар једну ракију!" „Нећу, нећу, не пијем, оставио сам ракију", одговори зет. „Па добро, испеци му кафу, то није оставио", завикаће Јован. „Не, не, чича Јоване не пијем ни кафу, и шњом сам баталио!" „Баталио, велиш?" Извади Јован мушему с дуваном и пружи му. „Нијеси ваљда и дуван баталио?" „Јесам, јесам и дуван сам бацио!" завиче зет. А Јован ће зазвати жену: „О, Милева, ајде донеси кућицу шеварине (кукурузовине) те положи зету, пошто он неће част која се даје људима, дако презалогаји оно што се Сивовњи даје!" Зет се љутне на те тастове понуде и оде. Причали су да је за дуго био љут на таста, а он му је отпоздрављао: „Нека љути, прди ми гузица!"

МАШО И ВЕТЕРИНАР

Држао Машо Ракочевић, из Стевановца, лије-пу, расну краву. За оплођавање је увијек доводио ветеринара, да обави тај посао. Једне прилике, није хтио да зове ветеринара из Мојковца, иначе доброг стручњака и личног пријатеља, али растом мањег човјека. Запита га мајка: „Машо, крава хоће да се води. Јеси ли звао ветеринара?“ „Јесам, јесам, само он не може одмах доћи из Колашина“, одговори Машо. „Па побогу, што си звао ветеринара из Колашина, а овај из Мојковца ти ту под носом!“ „Ја, мајко, хоћу ово теле да продајем, па сам тражио раснијег (крупнијег), а знаш какав је онај из Колашина. Крупан!“

МИЛОШЕВА ЉУТЊА

Повриједио се један син Милоша Ракочевића у саобраћају и доста тешко прошао. Љутило то Милоша, јер му се ти удеси чешће дешавали, а све због алкохола. Па ће неко питати Милоша, а он ће одговорити: „Жао ми је што се то десило код Берана што није неће низ Платије!“

ДОБРУ ЖЕНУ ТРЕБА ПОСЛУШАТИ

Један Потарац је ишао код некога оце који се звао Мехо Игбал, да тражи савјет и за најмању ситницу. Никада није имао обичај да оци понесе ни зелену јабуку на дар. Ето, тек да се учини мукајет у знак захвалности.

Досаде Оци те честе посјете празне руке, па ће почети да га савјетује да га треба увијек нешто частити. Ваља се тако, говорио је, е ће се оци увијек услишити оно што му прорекне. Примијети то и Потарац што тај оцин савјет значи. Али, увијек је био празнога џепа, па се почне вадити код Оце како је сиромаш, а честити Оца, фала Алаху, има свега колико је доста. Климао Оца главом и рећи ће му: „Рајетине, знаш ли ти да је Алах (и подигне се) рекао: „да без пешкеша ни Алах не помаже“.

Рајетин се мало постиди, па ће одговорити: „Вала, честити Игбале, мене је жена и јутрос преконосирала што ти никад не понесем барем кошето од јарца. Но ја, кад си ме једном укорио да жену не треба никад послушати, не шћех ни јутрос да ме ти не би резилио. И тако не понијех“. А онда ће: „Е, мој Рајетине. Паметну жену треба увијек послушати. Све то Алах види и награди!“

Ђе пијевци пјевају, ту и Алах помаже.

МОРА ДА ЧУВА, НЕМА ОЦА

Наиће једна група путника, на коњима, преко планине, Мижда и Бјеласице, и узгред примијете једнога старца који чува говеда. Но, како је дан био врућ говеда се обадала, овамо, онамо, тако да старац никако није могао да их устави. Прићу му пролазници, па мало шалом, мало збиљом, почну га припиткивати: зар он нема никога млађега, ко би могао обављати чобанију, него он стари. Он ће запитати једног од путника, отприлике онога који га

је понајвише запиткивао о чобанлуку: „Па, чуваш ли ти, мали, или те неко замјењује?" Овај му одговори: „Не, ја то никако не радим. Имам оца па он те послове обавља!" А старац-чобанин ће му одговорити: „И ја да имам оца, не бих ни ја чувао говеда!"

САМО КАЖИ ЋЕ ТИ ЈЕ ГЛАВА

Доће Блажо Вујисић код Мехмеда Џафића да се обрије. Иначе, били су добри пријатељи. Вољели су да пијуцну по коју. Пошто су се добро накресали, Блажо ће Мехмеду рећи: „Вала, ја сам мислио да ме обријеш. Но, ево ти, за данас није изгледа да ћеш то моћи урадити, Но, други дан ћемо. „Ајде, Баја (тако је Мехмед Блажу тепао), немај ти бриге за то, само ти мене кажи ће ти је глава, а све остало је моја брига". Тако и буде. Мехмед свога пријатеља обрије као да није ни виђао ракије.

КУМОВИ

Била предизборна афера (као и увијек) гдје су бирачи и они најмилији жустро навијали за „свога" кандидата. Милован Рубежић и Миљко Ракочевић били су кумови, али се у изборној афери нијесу баш слагали. Поготову, Милован није био баш најпозданији у свога кума. Доће кум и понуди му да раде на послу да се ови избори морају добити и обећа му да ће он, као за кума, учинити све да га помогне. Но, Милован, по природи миран и врло прозрив, каже своме куму: „Чујеш, куме Миљко, ако ме гла-

саш, хвала ти, ако ме не гласаш, богами се нећ у наљутити (држећ и руку на прсима), али те молим немој за мене агитовати, е ћеш ми више оштетити но користити". И, богами, погодио је.

КРАТКОВИДОСТ

У једном потарском селу, био један сељак који није имао баш добар вид. Но и оно што је видио чинио се као да не види, па су му комшије врло често приговарале да он симулира. Зато су га врло често нападали, па помало му се и ругали и збијали шалу на његов рачун. Тако, на једном скупу, окупе се око њега неки фирауни да мало шегаче на рачун његовог вида. Задиркивали га, зезали, смијали се, па ће му један од ближњих роћака (или комшија) прићи и као искрено, да му скрене пажњу да он симулира. Слушао га старац, није му било све једно да се са њим шегаче, па ће рећи: „Не видим, богами, сине. Ево колико је од мене до тебе, не знам да ли си ти или говече".

Нијесу га комшије више задиркивали.

ПОБРАТИМИ

Два побратима, у Потарју, само их је Тара дијелила, живјели су фино, и вољели се. Обојица су се бавили ловом и као ловци били врло успјешни. Нијесу се један другоме подавали. Надгласавали су се ко је успјешнији. Но, некако, прошло подуже времена да се нијесу видјели и да се похвале један другоме и представе своје успјехе.

Сретну се, и по обичају одмах се зађену о лову, па ће Шуто први почети своју бесједу. „Е, мој побро, нијесам ти се љетос пуно трагао. Ко, кад се нема кад. Но, један дан изађох пред кућу и нешто ми се даде те погледах, горе, према Кравару, кад имам шта видјети. На једном лазинку буљук срна. Запасле се. А, ух - зачудим се ја. Шта да радим. Кравар високо, а Тара с брда у брдо. Но, ја не могах одољети, но зграби пушку па на Тари. Дођем до воде, па од једа, онако, хукнух не надајући се да ће се десити да се Тара предвоји. Она се раздвоји, а ја, јурни на другу страну. Богоми, прођи и сувијег опанака, па отоле на горњи крај, с малом душом дођи до Кравара. Видим срне се запасле и занијеле, да ме и не осјећају. Те ти ја мало одмори и поразмисли како да их наваднем и припреми „гађу“ и скрој план са које стране да их ударим. Кад се одмори умути се у они буљук, богоми четири-пет комата уцмекај, да не знаш која је од које љепша. Покупи их и упрти и отолен на доњи крај. Дођи до Таре, она ко што је и била - с брда у брдо. Опет ја хукну, опет се она раздвоји, опет ја сувијег опанака претрчи на другу страну. Донеси кући ону љепоту. Вјеруј ми да и данас има неколико кошета, но га је мука отети од мува. Но, дођи док још траје, баш би ми било мило“.

„Фино, фино“, завикаће Муто. „Вјерујем ти, срнетина је фина, још кад је млада. Ја сам имао неких незгода, па се цијело љето нијесам ни траго. Уз то овом долином уватила нека маглуштина, а да од ње нијеси могао видјети ни прст пред оком. Толико је

била густа и набијена, да су жене у њу закуцавале чивије и сновале пређу. Те ти ја, један дан рекох: вала ћу отићи доље до воде па шта буде. Узми неки косијер, ето нек се нађе при руци, сађи доље, и кад сам био поред Тодова вира, чујем неки ломат, неко копрцање. Те ти се ја привуци, погледај кад оно видру, у оном лому се снечим јака. Е, сва се у зној окупала, а да ме није ни осјетила да јој се прикрадам. Заждиј ја онијем косијером док обали. Завири у они лом да видим са чим се оно рвала, кад имам шта видјети. Кад она ухватила младицу, и богом ти се кунем, а мислим да ми вјерујеш, бијаше бар двије педи дужа од мене. Прилети ти ја, па онако ошамућену једва извуци на обалу. Шта да радим. Четири човјека не би је могла однијети. Те ти је ја, мало поизмакни од воде. Велим, ко риба матина. Можда је само мало онесвијешћена, па се може прђакнути и опет у онај вир. Отоле кући, увати волове, врати се доље, она не бијаше вала ни шенула. Осијеци неке гране, једва је наваљај, закачи гране па на горњи крај, уз они прканац, довуци кући, довуци. Истрча фамилија да се чуду чуди. Не може да вјерује. Ту је скини с онијег грана, изуди је, осоли. И вјеруј ме, побратиме, цијело љето буцали смо оне љепоте и нијесмо је могли потрошити".

„Вјерујем ти ја, побратиме, Муто. И не само што ти вјерујем но ти и признајем да си бољи ловац од мене. Но ми се чини, да је твоја риба била као и моје срне, које нијесам ни видио".

УДАРНИК С ТРЕШЊЕ

Одредџ власти из Жари неколико грађана да иду да раде на Задружни дом у Мојковцу. Међу њима и једнога који се, по свој прилици звао Ницо (Никола). Сви радници се одазвали позиву, без није Ницо. Трагали они за њим, али никако да га ухвате и пошаљу на рад. Одредџ једног одборника (ваљда се звао Милисав) и дадну му здатак да га мора нађи и спровести у Мојковац. Пође Милисав једно јутро Ницовой куђи, и тучи се с њим нос у нос. Али, Ницо био вјешт и умакне му на трешњу. Сакрије се. Прође Милисав поред њега и уђе у куђу. Запита жену му: „А, боготи Љуше, а ђе је ово Ницо, те га никако не виђам. Он би морао дођи да иде на рад у Мојковац, е ђе га, богоми, нађи ђаво. Незгодно је ово вријеме!" Жена ђе му одбрусити: „Ајде, боготи, Милисаве, што ја знам куд се Никола дијева. Ето ти га, па га ти тражи. „Добро, добро, Љушо, ја не бих био рад да га нађе каква невоља, а он како ође!" Изађе Милисав из куђе, а како га је при доласку видио, окрене се према оној трешњи и завиче: „Ну, Љушо јадна, боље видиш но ја, погледај има ли неко на ону трешњу?" Жена опет ко прч. „Ни ја ништа не видим, па гледај!" Милисав, опет: „Ну, које си то горе, ђаволе, скини се. Јеси ли ти, Никола?" Никола и даље ђути. Згучио се међу раклама од трешње и не трепђе. Милисав ђе опет: „Ну, скидај се, чујеш ли! Богоми, ако те ја шђенем скидати, грдан ђеш се спуштит на земљу!" Никола и даље учубио као глува јејина. Ни макац. Кад Ми-

лисав види да Никола неће да се скине, завиче Љубици: „А ну дај ми ону сјекиру, сад ће се он скинути“. Узме сјекиру, засијече по добар ивер по оној трешњи, док се заљуљала да пада. Када Никола види злу прилику да ће и са трешњом полећети низ неки цклад, завиче: „Не, побогу, сам ћу се скинути?“ Скине се и Милисав га спроведе у Мојковац на „добровољни“ рад и тамо се усавршавао три мјесеца. Још кажу да је био добар зидар. Али му је Милисав остао доживотни крвник.

ДОЗВОЉЕН ПРОЛАЗ САМО ПСИМА

Пожали се Малиша Томовић рођаку Љеку, да му радници Комбината прескачу ограду (тарабу) од имовине, праве путеве, газе отаву и беру воће. „Не знам шта да радим, без некога да млатим на ону ограду, па да идем у затвор“.

Слушао га Љеко, пажљиво, док му је Малиша причао своју невољу, па ће завикати: „А, шта би ти, дао, ономе ко би радницима забранио да ти не јашу преко ограде и да ти не чине штету?“

„Е, шта бих дао? Дао бих му и више но што би он тражио, само да ме курталише ових напасти!“

Раздвоје се Малиша и Љеко, а Љеко не обећавајући ништа, оде кући и, узме једну даску, облања је и на њој напише: „Дозвољен пролаз само псима!“

Донесе даску и постави на тарабу гдје су радници, најчешће прескакали на Малишино имање, и оде.

Послије тога, који год је радник наишао, по навици, да ту прескочи и скрати пут ка Комбинату, застане и прочита шта на њој пише. Насмије се и продужи путем, не прескачући и плот. Тако један, тако други, трећи. Сви редом, и ни један, више није прескакао преко ограда, кроз Малишину башту.

ПРЕДСЈЕДНИК И ВЕТЕРИНАР

Закаче се нешто предсједник општине у Мојковцу и ветеринар из истог мјеста, због неког, како ветеринар рече туторства предсједника над ветеринаром. Наљути се ветеринар, који до тада није знао за радно вријеме, и чим дође четрнаест часова одказивао је сваку посјету сточарима који би му се обраћали да интервенише нарочито код отељења крава. Но, у међувремену деси се хитан случај код једног сточара. Бане сељак, закуца на врата код ветеринара. „Докторе, помагај, крава ми се тели, не може да се раздвоји са телетом, оће да крепа. Помагај!" Ветеринар ће завикати: „Ајде, код предсједника општине, он то сада ради, а не ја!" Сељак с невјерицом и великим чућењем, али га нужда ћера, закуца на врата предсједника. Уће на стан. Кад га предсједник угледа, завиче: „Шта је, човјече, у ово доба, каква невоља?" „Невоља и то велика одврати сељак, тели ми се крава, па не може да се раздвоји са телетом". „Па, шта ја ту могу? То је посао ветеринара. Ајде код њега", одговори предсједник. „Био сам ја код њега и он ми је рекао да то сада ти радиш и молим те да не чамамо, еће све бити касно, цркнуће ми крава. Ајде!" Види предсједник

да је ђаво однио шалу, па ће га потапшати по рамену и упутити кући, и објасни му да то ветеринар ради због неког неспоразума. И тако сељака врати с врата и предсједник и ветеринар, али, на срећу сељака, када се вратио кући крава му се отелила без последица. Предсједник је морао удовољити захтјеву ветеринара, да му више не шаље своје пацијенте. И тако су изгладили односе. Зна се ко је зашто стручан.

НЕ БОЈИ СЕ ЈОВАН ОД МИЛЕВЕ

Приликом формирања Сељачких радних задруга, у многим мјестима, био је проблем придобити већи број угледнијих сељака који су, у многоме, били кочница ове политике. У Пољима (колашинским), био је изражен проблем формирања Задруга. Јер, био је знатан број утицајних људи и добростојећих, којио нијесу прихватили вид колективизације. Уз то, Поља су била позната и као село у којему је био врло јак четнички покрет, па је адресовано као кочница политике СКЈ.

Тим поводом, ова лоша виејст о Пољима допра је и до Владе Народне Републике Црне Горе. Из Владе су заказали збор грађана пољске општине, на који је лично дошао Блажо Јовановић, предсједник црногорске владе, са својим сарадницима. Хтио је, да се лично увјери у дрскост пољана, и да својим ауторитетом, разријешити тај неопростиви гријех пољана и да помогне мјесним властима да формирају Задругу.

Чим је Блажо дошао на скуп, са њим је дошао и велики страх и уселио се код људи, да су нерадо било шта говорили. На овом скупу Блажу је одмах достављен списак људи који се, по њиховој оцјени били кочничари колективизације села. Одмах је Блажо почео да „прозива“ те потенцијалне кочничаре уписа у Задругу. Прозове: Марка, прозове Јанка, прозове... Сви се неугодно осјећају од прозивке, сви се јевериче, избјегавају да кажу истину о себи. Јер, кад се са предсједником црногорске владе разговара „приоња усна за усну“. Док су сви прозвани, углавном обећавали да ће се они уписати у Задругу „само да се договоре“ са укућанима, Блажо је прозвао и Јована Пејовића, врло угледног пољанина и домаћина, па ће завикати: „А, ти, Јоване Пејовићу. Што ти кочиш формирање задруге, а? А, Јован ће, не персирајући и одговорити: „Ја се, друже Блажо, не бојим жене. Нити ћу ићи да се договарам ни са дјецом, ни са Милевом (женом), но ја у ту вашу задругу НЕЋУ!“

Изненади се Блажо оваквим одговором. И помисли: да ли је могуће, да неко смије њему овако одбруси. Па ће, врло љутит, скочити и за све ово у Пољима осудити партијску организацију, што је неактивна, и са својом свитом оде, и при поздраву са онима који су га испратили, прокоментарише: „У Пољима је утицајнији Јован, но ја“.

ПРИНУДНО КЛАЊЕ

Купио Машо Ракочевић, из Стевановца, неколико оваца и предао их на чобанију код једнога Пометенићанина. Јавиле овце по оним планинским камењарима, опучи се камен и једној овци сломи ногу. Дотрчи чобанин код Маша и завапи: „Аман, шта да радим, једна твоја овца сломила ногу. Ударио је камен. Да ли да је ћерам код ветеринара на принудно клање?" Слуша га Машо, па ће након чобаниновог предлога, рећи: „Чујеш, ти, драги мој. Мој брат Драган је исто тако сломио ногу, па га нијесмо водили на принудно клање. Но ти, овци лијепо удлажи ногу, мало је припази и пусти у овце. Неће она ни абера. Богоми ће прерасти. Врати се чобанин натраг. Удлажи овци ногу, завије сјерљивом вуном и она оздрави. Не оде на принудно клање, захваљујућ и упоређењу са Драганом.

МНОГО ХРЧЕ

Наљутио се Драган Ракочевић из Стевановца, на брата Маша и изјави, да кад умру, неће се копати у исту гробницу. Знали су људи из окружења да се иза те Драганове изјаве крије нека смицалица, па навале са питањима: „Зашто, па зашто, па што нећеш, па ви сте браћа", и тако редом.

А Драган ће, након „испуцаних питања", одговорити: „Па, нећу, Машо Хрче кад спава, а ја оћу мир и тамо!"

ДАКО СТИГНЕ НА ЧЕТРДЕСТИЦУ

Пође Драган Ракочевић, са Машом и неким комшијама на неко саучешће. Дан врућ, а Драган мало, пијучнуо, ма ни смјеста. А тако, а тако, али врло споро. Оће да закасне на сахрану, све због Драганове спорости. Тада ће Машо завикати: „Драгане, Драгане, ми одосмо дако стигнемо на сахрану, а ти не жури, дако стигнеш на четрдестицу“. Тако они продуже на Крстац. Драган их није сти-зао. Не знају да ли је и на четрдестицу доспио.

НИ БОГ НЕЋЕ ПРАВО

Доће једна старица из Бјелојевића, испод Бјеласице, на мојковачку пошту да види да јој се није син јављао из војске. Приће старица шалтеру, попричека на ред код шалтерског радника, по свој прилици да се звао Слобо, и упита га да нема писмо за њу и пожали му се како се поодавно није јављао. Док је старица причала о својим невољама, шалтерџија је ћутао. Када је она завршила он је и даље ћутао. Није давао никакав одговор. Старица још једном понови што је дошла. Опет тишина. Пред шалтером је и не примјећују. Опет она припита, опет нема одговора. Она мало поћути, па као за себе прокоментарише: „Ни ови Бог неће право. Овако фин момак па нека што је глув, но је и нијем. Греоте. Но је срамота овим људима што га не макну са овога посла, па да поставе некога ко ће умјети казати шта га људи питају!“

Оде, не сазнавши да ли јој је писмо од сина долазило. Али, чим је она отишла са шалтера, иза шалтера сви су добро чули, добро видјели и сви се на глас смијали. Такве су мојковачке поштанске шаљивције.

САВЈЕТ

Окупила се једна група млађарије око једног старца, па да би се мало шалили на његов рачун, почну запиткивати о овоме, о ономе, а понајвише о женама. Па ће почети и причу о томе. „Боготи, ћеде, као стари и искусан човјек, реци нам нешто о женама, јер смо ми млади и неискусни, па ради би били да знамо, јер жена има свакаквих”.

Слушао старац њихова запрдивања, и имао предосјећај да све то раде да би са њим збијали шалу. Па пошто их је саслушао, рече им: „Е, моја дјецо. Жена је чудо без кога се не може. Жена зна и дути и ковати, још кад се деси пексин, а таквијег је данас доста. Офурсате оне човјека, још кад је неки јадо као овај (и покаже прстом на једнога који му се понајвише замјерио). Но моје дијете, и окрене се дугом по реду од оних који су му се понајвише подсмјавали, па ће му рећи и: „Жени, која је као твоја мајка, треба јој прво добру ућерати, па тек из ње зло изагнати”. Жена је исто ко и федер. Мало је попусти она се прћакне упријеко. Што је више тупиш она је све оштрија, на језику!”

СРЕЋНИ БОЉО

У неком Потарском селу, а можда и у Дробњаку, живио је неки Јоксим. Можда му и није било име Јоксим него су му тако тепали. Веле, да је био добар домаћин и велики малдер. Чактари на његовом стаду тресли су прострaнства планине, а од његових паса није се смјело проћи и кроз катун. Имао је велике њиве и простране ливаде. Ада, имао свако добро које Бог може дати: пуни кошеви и трапови, пуне пајанте, пуне појате, дебео новчаник. Али, све то није било оно право - није имао мушке дјеце. Имао је само једну ћерку. Али ћерку - љепотицу, да се са њом и село клело и зорило. Име јој је било Неда која је својом љепотом опијала свако мушко срце, ако је кад срело. Многи момци из села, јагмили су се који ће доћи код Јоксима да ради под надницу, више да би му видио ћерку, но да заради грош пара. О Нединој љепоти, стасу, дјевојству, пјевале су и птице на грани. Многи момци жуђели су да се, некако дохвате ње. Утркивали су се да се сретну са Недом, да је некако омаме. Али су им тежње биле узалудне. Ни један није био они прави. Сваки који се загонио и куцао на њена врата, вратио се „ни свирећи, ни прдећи“, погнуте главе. Није ниједнога хтјела ни обечити. И не само она, но ни њен отац. Сматрао је да се за његову ћерку још није родио момак. И, тако из дана у дан. Дошло је и вријеме да су, баш они који су јој били несуђени просци, почели да је оговарају и да јој изнаоде мане, да би јој

се осветили за њихову „рику“ пред њеним вратима.

Био ту и један момак звани Вељо Пижин. Момак ко од букве одваљен, али сиромашан и оскудан са одјећом, па су га због тога и назвали Гољом. У једном моменту укључи се и он у њихов разговор о Неди, па ће рећи: „Ето, шта причате и шта се бусате, и кад сте извисили сад је оговарате, ја, сјутра да одем мени ће је дати“. „Коме? Теби! Е ћути, јадни Гољо, да Неда Јоксимова тебе узме. Шта, кад те Јоксим види у тим царама, ама, неће с тобом шћети ни да разговара, а не да ти дадне Неду - у један глас завичи бивши Недини просци. И на крају обећај му да, ако га Неда узме, они ће сносити све свадбене трошкове, и још му обећај да ће му купити гаће да не иде голе гузице, а он, њима, ако не добије Неду да коси само по један дан. Пресијеци, пресијеци. Гољо, не буди лијењ, но, а зора, пут под ноге, па право к Јоксимовој кући и то у оном одијелу које је сваки дан носио, а вјероватно другога није ни имао, које је било сво подерано, на лактовима, панталоне поцијепане на кољенима, пукле и израшиване по шавовима, уз то и тијесне и прионуле уз тијело те се кроз њих, осликавао сваки дио тијела. По свој прилици Гољо је био добро „наоружан“, што би се рекло да је „преварио магарца на дјелу“. А све се то осликавало кроз тијесне и напрсле панталоне. Доће такав код Јоксимове куће. Уће у кућу, засједе у прочеље на неку столовачу, порашери ноге као да је хтио да им пркоси, не надајући се успјеху, да им пркоси својим „оружјем“ које се осликавало

кроз прсле панталоне. Чим је ушао и мајка и ћерка су укопале очи у њега, гледајући га понајвише у панталоне, и навалиле са питањима: те ко је, те одакле је, те што је дошао, и све тако док су му и досадиле са питањима, да је он у један вакат притиснут знатижељом мајке и Неде, завикао: „Па, има ли у овој кући мушке главе да са мном разговара“. „Има, има, како да нема, ево сад ће доћи - завиче мајка и изађе вани и рече Јоксиму да овај момак оће са њим да разговара. Уђе Јоксим у кућу, па кад га виђи оскудног одијела, стани на сред собе, па завичи: „Што си дошо? Шта оћеш? Немаш ни гаћа на гузицу, а оћеш да просиш моју Неду! А! Знаш ли ти, да су многи бољи од тебе тражили Неду? А, ти баш никако не долазиш у обзир да разговарам с тобом!“ Кад Јоксим изреци ријеку погрдних ријечи на рачун Гоља, а Неда ће, као у бунилу завикати: „Тата, па, тата, ја са тим момком волим под зелену букву но са било којим од оних првих на свили и кадифи“, и зајецај се. Кад Јоксим чуни шта му Неда вели, зачуди се и завичи: „А, је ли тако. Јест! Е, па шћери, кад је тако, нека ти је срећан ови Гољо!“

Када Гољо чуј Јоксимову одлуку, скочи од радости, зграби Неду за руку и завичи: „Нема од свадбовања ништа“, бојећи се да се Јоксим не попишмани, и с Недом преко врата и тако добиј и Неду и опкладу. Није много потрајало, Гољо је наслиједио тастов посјед и имање и постао један од најбогатијих људи у том крају. А, они који су се кладили са њим, касније су, код Гоља радили под надницу, гледајући и Неду, која им је срце чупала.

ЗАБРИНУТЕ КОМШИНИЦЕ

У једном градићу на сјеверу Црне Горе, тамо гдје се ништа не може сакрити од очи, двије комшинице стално су мотриле једна на другу, не би ли једна другој „ухватиле“ какав фелер да би се оговарале, а обадвије су вољеле муштерије.

Сретну се једно јутро, па ће једна питати другу: „Комшинице, да то није неко умро, далеко се казало?“ А друга ће, оштро одговорити: „А што мене питаш не вршим ја опијела покојника“. „Ништа, него ево неколико јутара стално од тебе излазе попови, па тек рекох“. Комшиница је још оштрије: „Ја од тебе свако јутро вићу ће излазе официри и војници ко да се смјењују на стражи, па ја тебе не пита, да се није заратило!“

ГОВОР ЈОВАНА ЧУБОВА

На једној сахрани у Полимљу, приликом испраћаја једног покојника, по обичају дадну здравицу Јовану Чубовом да се опрости од покојника. А Јован је био речит племеник, а мало га је дирнуло и то што баш њему дадоше здравицу, јер је рачунао да њему припадају посмртне здравице за уваженије покојнике, па да би им дао одговор завиче: „Стани народе. Стани! Стани и ти вјечити путнице! Стани! Отвори се црна земљо и прими у своју утробу првог Васојевића који улази у тебе, без репа“. И то му буде одговор свима који су хтјели да га, као го-

ворника омаловаже, и каже им да је покојник био поштенији од свих осталих.

НЕ ВОДИЛЕ ВУКУЉЕ

Оженио се син Дмитра Марковића и довео невјесту лијепу ко бијела вила. Ем, лијепу, ем школовану. И док су остали, уз чашу ракије егленили о овом, о оном, Дмитар јој приђе и пита је: „Снао, знаш ли ти радити око мала, знаш ли испустити краве на испашу, помусти их“. Кад није добио потврдан одговор, онда завиче: „Е, Станојка, нема одмјене и од ове. Но мој 'клинац' ће и она и ја, ове године помусти, свака 'вукуља' је остала јалова, ниједна се неће, ове године телити“.

САДРЖАЈ:

Предговор.....	7
Татин првак.....	9
Није је скупо коштало.....	9
Ђаво донио ђаво однио.....	10
Брза на језику.....	12
Танталове муке.....	13
Људе поштуј, погани се клони.....	18
Ах мерака.....	20
Штитарички богохулници.....	21
Шта ћу кад ми Војка умре.....	22
Мир у браку.....	23
Бабин осветник.....	23
Ђевојка неће сурутке.....	25
Кајо поштује лијеп обичај.....	25
Уговорени знак.....	26
Јаснаисудија.....	27
Условна послушност.....	27
Нити сте раса ни класа али јесте маса.....	28
Оће пас.....	29
Неће у њедра.....	30
Присјела му пита.....	30
Био учо кратковид.....	32
Звечкај са тигањем.....	33
Морално неподобни Ђикан.....	34
Оставка Перишина.....	36
Заслужни споменик.....	37
Васја рекордер.....	37
Ултима.....	39
Саватијин вранац.....	40
Пољански унуци.....	42
Цицијаши.....	43
Сивоња и Обрен.....	44
Мачугајој припунила каце.....	45
Одазивао се кад је могао.....	47
Не ради у трећу смјену.....	48

Љуљај, љуљај у послу сам.....	48
Који ти оно бијаше.....	49
Нијесу сви воденичари лажови.....	50
Сир масан а човјек власан.....	51
Само да оће тако подржати.....	52
Мидов нокат.....	53
Јунаци се не дају везати.....	53
Неиспуњена жеља.....	55
Печурке.....	57
Јаштерица тешка болешчина.....	59
Мамин богаташ.....	60
Обрадов благослов.....	61
Пуне гаће меда.....	61
Џупу ја џупу Анћа Јованова.....	62
Бунцо бунцави.....	64
Налицали се.....	64
Погданова паљевина.....	65
Дебелвратиле.....	66
Пунољетна је па нека одговара.....	67
Пига Петрашинова.....	68
Крњо Мишуров.....	69
Кратка радост.....	72
Неће моћи бос.....	72
Снахине богиње.....	73
У тијесном сокаку.....	75
Намагарчио патролу.....	76
Црвени крст.....	78
Божо и ракија.....	79
Бајо и Баскије.....	80
Војин и Ћука.....	81
Рајко и длака.....	82
Блажо и Марко.....	82
Шука и Шула.....	83
Нужда брода не гледа.....	84
Сигова вуна.....	84
Зравица и крушка.....	85
Герик и бик.....	85

Јован и Шеварина.....	86
Машо и ветеринар.....	87
Милошева љутња.....	87
Добру жену треба послушати.....	87
Мора да чува нема оца.....	88
Само кажи ће ти је глава.....	89
Кумови.....	89
Кратковидост.....	90
Побратими.....	90
Ударник с трешње.....	93
Дозвољен пролаз само псима.....	94
Предсједник и ветеринар.....	95
Не боји се Јован од Милеве.....	96
Принудно клање.....	98
Много хрче.....	98
Дако стигне на четрдесетицу.....	99
Ни бог неће право.....	99
Савјет.....	100
Срећни Гољо.....	101
Забринуте комшинке.....	104
Говор Јована Чубова.....	104
Не водиле вукује.....	105